



Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş: 03.01.2025 ✓Accepted/Kabul: 25.03.2025

DOI: 10.30794/pausbed.1612600

Research Article/Araştırma Makalesi

Erdoğan, E. (2025). "ABD 2024 Başkanlık Seçimlerinde Yanlış Bilginin Hayaleti: Bir Kamu Politikası Anlatısı Söylem Analizi Denemesi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 69, ss. 117-145.

ABD 2024 BAŞKANLIK SEÇİMLERİNDE YANLIŞ BİLGİNİN HAYALETİ: BİR KAMU POLİTİKASI ANLATISI SÖYLEM ANALİZİ DENEMESİ

Emre ERDOĞAN*

Öz

Bu çalışma, 2024 ABD Başkanlık seçimleri sürecinde yanlış bilginin nasıl bir kamu politikası anlatısı olarak inşa edildiğini incelemektedir. Yanlış bilgi, yalnızca bilgi eksikliği ya da yanlış anlamadan ibaret değildir; demokratik süreçleri, toplumsal değerleri ve yurttaşlık kavrayışlarını etkileyen söylemsel bir mücadele alanıdır. Çalışmada, Kamu Politikası Anlatısı Söylem Analizi (PASA) yöntemi kullanılarak, Kriz, Hezeyan ve İki Taraf Keskin Kılıç anlatıları çözümlenmiştir. Her bir anlatı, farklı normatif önceliklerle belirlenen değer setleri ve eylem çağrıları üretmektedir. Kriz Anlatısı, teknokratik müdahaleleri ve uzman bilgisini vurgularken; Hezeyan Anlatısı, ifade özgürlüğü ve bireysel hakları öncelemektedir. İki Taraf Keskin Kılıç Anlatısı ise, teknolojik risk ve fırsatlar arasında denge kurma arayışındadır. Çalışma, yanlış bilginin söylemsel inşasının yalnızca bilgi politikalarıyla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda demokratik normların ve toplumsal düzen tahayyüllerinin yeniden şekillendiği bir alan olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Yanlış bilgi, Kamu Politika Anlatısı Söylem Analizi (PASA), Hakikat Sonrası Siyaset, Dijital Platformlar, ABD seçimleri.

THE SPECTER OF MISINFORMATION IN THE 2024 U.S. PRESIDENTIAL ELECTION: AN ATTEMPT FOR POLICY NARRATIVE DISCOURSE ANALYSIS

Abstract

This study analyses the discursive construction of misinformation in the context of the 2024 US presidential elections. Using the Public Policy Narrative Discourse Analysis (PASA) method, it analyses how misinformation is framed around three main narratives: The crisis narrative presents misinformation as a systemic problem that threatens democracy; the delusion narrative argues that this threat is exaggerated and can have negative effects on democratic values; and the double-edged sword narrative emphasises that artificial intelligence offers both a risk and a solution in the production of misinformation. The study shows that digital platforms and artificial intelligence technologies offer solutions such as verification and media literacy as well as accelerating effects on misinformation processes. While the Crisis narrative legitimises technocratic and security-oriented approaches, the Delirium narrative emphasises anti-regulatory and libertarian values. The Double-edged Sword narrative, on the other hand, emphasises the search for ethical and justice-oriented balance. The study concludes by analysing the discursive frames of misinformation through the PASA method and emphasises the importance of developing more inclusive public policies through interdisciplinary and critical approaches.

Keywords: Misinformation, Policy Narrative Discourse Analysis (PNDA), Post-Truth Politics Digital Platforms, US Elections.

*Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, İSTANBUL.
e-posta: emre.erdogan@bilgi.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0001-8352-4990>)

1. GİRİŞ

Yanlış bilgi¹, dijital çağın hızla dönüşen iletişim ortamında, toplumsal, siyasal ve kültürel süreçler üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmuştur. Dijital medya platformlarının küresel ölçekte yaygınlaşması ve yapay zekâ (YZ) destekli teknolojilerin bilgi üretimi ve dolaşımına entegre edilmesiyle birlikte, yanlış bilginin etkisi daha önce görülmemiş bir hız ve kapsam kazanmıştır. Bu durum, yanlış bilgiyi yalnızca bireylerin bilgiye erişimindeki bir aksaklık ya da teknik bir sorun olmaktan çıkararak, demokratik süreçler ve kamusal söylem açısından temel bir meydan okuma haline getirmiştir. Yanlış bilgi, özellikle “Hakikat Sonrası” (Post-Truth) olarak tanımlanan dönemde, bireylerin duygusal eğilimleri ve ideolojik yönelimleriyle şekillenen anlatılar aracılığıyla toplumsal algıyı, değerleri ve karar alma süreçlerini derinden etkilemektedir.

“Hakikat Sonrası” kavramı, bireylerin kişisel inançlarını ve duygusal bağlılıklarını, nesnel gerçeklikten daha öncelikli gördükleri bir siyasal ve toplumsal bağlamı ifade eder. Bu bağlamda yanlış bilginin yayılımı, yalnızca bilgi eksikliğinin bir sonucu olarak değil, aynı zamanda siyasal aktörler ve medya yapıları tarafından bilinçli olarak inşa edilen ve sürdürülen politik anlatılar aracılığıyla gerçekleşmektedir. 2016 ABD Başkanlık Seçimleri ve Brexit süreci, yanlış bilginin küresel ölçekte etkisini görünür kılan iki önemli siyasal örnek olmuştur. Bu süreçler, yanlış bilginin yalnızca yanlış veya eksik bilgi paylaşımıyla sınırlı olmadığını; aynı zamanda ideolojik kutuplaşmayı, toplumsal ayrışmayı ve siyasal manipülasyonu derinleştiren söylemsel stratejilerle desteklendiğini göstermiştir. Benzer biçimde, COVID-19 pandemisi sırasında ortaya çıkan infodemi, yanlış bilginin sadece politik alanı değil, toplumsal sağlığı ve güveni de tehdit ettiğini açık biçimde ortaya koymuştur.

Bu çalışma, 2024 ABD Başkanlık Seçimleri sürecinde yanlış bilgi konusundaki söylemsel biçimleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel problemi, seçim döneminde yanlış bilginin toplumsal ve siyasal anlatılar aracılığıyla nasıl tartışıldığı ve kamu politikaları üzerindeki etkisinin ne şekilde yapılandırıldığıdır. Bu çerçevede araştırma, yanlış bilgi kavramının hangi anlatılar aracılığıyla çerçevelendiğini, kimler tarafından ve hangi stratejilerle dolaşıma sokulduğunu, dijital platformlar ve YZ teknolojilerinin bu süreçte nasıl rol oynadığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmanın temel araştırma soruları, yanlış bilgi kavramının seçim sürecinde baskın anlatılar yoluyla nasıl temsil edildiği, bu anlatıların hangi aktörler ve metaforlarla inşa edildiği ve bu anlatıların demokratik süreçler üzerinde nasıl etkiler yarattığıdır.

Analizde, Kamu Politikası Anlatısı Söylem Analizi (PASA)² yöntemi kullanılmaktadır. PASA, politika yapım süreçlerini yalnızca teknik ve rasyonel bir faaliyet olarak değil, aynı zamanda iletişimsel, sembolik ve söylemsel bir mücadele alanı olarak ele alan analitik bir yaklaşımdır. Bu yöntem, politika anlatılarında baskın olan çerçeveleri, aktörleri, metaforları ve stratejileri belirlemeye odaklanır. PASA, Stone’un anlatı teorisine dayansa da Jones ve McBeth’in kurumsallaştırdığı haliyle yalnızca analizle yetinmeyip, zararlı ve dışlayıcı çerçeveleri dönüştürerek, daha kapsayıcı ve demokratik anlatılar geliştirmeyi amaçlayan normatif bir yaklaşımı da içerir. Bununla birlikte, PASA yöntemi eleştirel söylem analizinin farklı yaklaşımlarından da beslenir. Fairclough’un söylem ve hegemonya ilişkisine odaklanan yaklaşımı, van Dijk’in bilgi ve güç arasındaki bağlantıları irdeleyen çözümlemeleri ve Wodak’ın tarihsel söylem analizi, PASA’nın metodolojik zeminini güçlendirmektedir.

Bu çalışmada, başkan ve başkan adaylarının doğrudan söylemleri analiz kapsamına alınmamış; bunun yerine, seçim sürecinde yanlış bilgi hakkındaki tartışmalarda etkili olan düşünce kuruluşlarının raporları, akademik ve yarı-akademik yazılar tercih edilmiştir. Bu yaklaşım, kamu politikaları düzeyinde söylemin nasıl inşa edildiğini ve meşruiyet kazandığını incelemek amacıyla benimsenmiştir. Sosyal medya içerikleri, gazete haberleri ve lider söylemlerinin dışarıda bırakılması, veri çeşitliliğini sınırlasa da çalışmanın odaklandığı epistemik otoritelerin söylem üretim süreçlerini daha net analiz etmeye imkân tanımaktadır.

Çalışmanın bulguları, yanlış bilginin kamusal alanda iki temel çerçeve aracılığıyla temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Birinci çerçevede, yanlış bilgi, demokrasiyi tehdit eden acil ve yapısal bir kriz olarak sunulmakta; ikinci çerçevede ise, yanlış bilginin etkisinin abartıldığı, sistemik sorunlardan dikkatleri uzaklaştırdığı ve “Alarmist” söylemlerin hegemonik hale geldiği savunulmaktadır. Her iki yaklaşım da «Hakikat Sonrası» dönemin duygusal

¹ Yanlış bilginin tanımı konusunda tam bir uzlaşma bulunmamakla birlikte, Wardle ve Derakhshan (2017) tarafından yapılan tipolojide bilgi düzensizliklerinin bir alt kümesi olarak tanımlanmışlardır. Bu konuya çalışmanın ilerleyen aşamalarında değinilecektir (Erdoğan vd., 2022).

² Kamu Politika Anlatısı Söylem Analizi “policy narrative discourse analysis” kavramının dilimize tercümesidir. Bu kavramın gelişmesine ileren aşamalarda değinilecektir. “Policy” dilimize “siyasa” olarak da çevrilebilir.

ve ideolojik yönelimleriyle beslenmektedir. Dijital platformlar ve YZ teknolojileri ise bu çerçevelerin üretim ve dolaşıma sokulmasında hem hızlandırıcı hem de sınırlayıcı faktörler olarak işlev görmektedir. “Deepfake” teknolojisi gibi araçlar, manipülatif içerikler üretme kapasitesiyle riskler taşıırken; medya okuryazarlığı programları ve doğrulama girişimleri yoluyla, yanlış bilgiyi sınırlama potansiyeli de sunmaktadır.

Bu çerçevede, PASA yöntemi, yalnızca mevcut anlatıları çözümlemekle kalmayıp, yarışan çerçevelere meydan okuyan ve daha dengeli, kapsayıcı kamu politikası anlatıları geliştiren normatif bir araç olarak değerlendirilmiştir. Çalışma, yanlış bilginin yalnızca bilgi eksikliği veya teknik sorunlarla açıklanamayacağını; bunun yerine, söylemsel yapıların ve toplumsal güç ilişkilerinin merkezinde yer aldığını vurgulamaktadır. Yanlış bilgiyle mücadele, disiplinler arası yaklaşımlar gerektiren, politik ve kültürel boyutları olan bir süreçtir. Bu çalışma, PASA yöntemiyle üretilen analizlerin hem akademik literatüre katkı sunmasını hem de demokratik söylem alanlarının güçlendirilmesine yönelik politika önerileri geliştirilmesine zemin oluşturmalarını hedeflemektedir.

2. KAMU POLİTİKASI ANLATISI SÖYLEM ANALİZİNİN SUNDUĞU OLANAKLAR

Kamu Politikası Anlatısı Söylem Analizi (PASA), politika yapım süreçlerini yalnızca rasyonel ve teknik bir faaliyet olarak değil, aynı zamanda iletişimsel, sembolik ve ideolojik bir mücadele alanı olarak değerlendiren eleştirel bir yaklaşımdır. Politika süreçlerinin, tarafsız ve objektif bilgiye dayalı, teknik uzmanlıkla yürütüldüğü varsayımına dayanan rasyonalist modellerin aksine, PASA, politika üretimini toplumsal değerler, inanç sistemleri ve güç ilişkileri temelinde ele alır. Bu yaklaşım, politika yapımını teknik ve tarafsız bir karar alma süreci olarak değil; anlam üretimi ve meşruiyet sağlama yoluyla kamuoyunu ve politika alanını şekillendiren söylemsel bir mücadele olarak kavrar. PASA, politika süreçlerinin yalnızca neyin yapılacağına karar vermekten ibaret olmadığını; aynı zamanda kamusal meselelerin hangi terimlerle tartışılacağını, hangi değerlerin önceliklendirileceğini ve hangi seslerin meşru kabul edileceğini belirleyen söylemsel sınırları nasıl inşa ettiğini ileri sürer.

PASA’nın kuramsal temelini ilk ayağını Anlatı Teorisi oluşturur. Walter Fisher’ın Anlatı Paradigması (1984), insan iletişiminin temel biçiminin hikâye anlatımı olduğunu savunur. Fisher’a göre insanlar, rasyonel muhakemeden ziyade, anlatıların tutarlılığına ve yaşam deneyimleriyle olan uyumuna dayanarak karar verir. Anlatılar, bireylerin karmaşık toplumsal ve siyasal gerçeklikleri anlamlandırmalarında kritik bir rol üstlenir. PASA, bu yaklaşımdan hareketle, politika tartışmalarında sunulan çözüm önerilerinin veya sorun tanımlarının, nesnel gerçeklikten ziyade, belirli anlatısal yapılar aracılığıyla kamuoyuna sunulduğunu kabul eder. Anlatılar, belirli aktörleri kahraman ya da kötü karakter olarak tanımlayarak, sorumluluğun kimde olduğu ve çözümün nereden geleceği konularında toplumsal algıyı yönlendirir. Bu yapı, PASA’nın temel analiz birimini oluşturur ve politikanın teknik detaylarından çok, bu detayların hangi anlatılar aracılığıyla kamuoyuna iletildiğine odaklanır.

PASA’nın ikinci kuramsal dayanağı, Michel Foucault’nun söylem teorisidir. Foucault (1979), söylemleri yalnızca dilsel ifadeler olarak değil; bilgi ve iktidar ilişkilerinin yeniden üretildiği toplumsal pratikler olarak kavramsallaştırır. Ona göre söylem, yalnızca nesneleri ve olguları tanımlamakla kalmaz; aynı zamanda belirli bilgi türlerini meşrulaştırır ve alternatif görüşleri marjinalleştirir. PASA, Foucault’nun bu yaklaşımını politika analizine uyarlayarak, politika yapım süreçlerinin ideolojik ve normatif boyutlarını açığa çıkarmayı hedefler. Hangi konunun politika gündemine taşınacağı, hangi meselelerin göz ardı edileceği ve hangi çözümlerin meşru kabul edileceği, belirli söylemsel çerçevelerin ürünüdür. PASA, bu çerçevelerin nasıl üretildiğini, yeniden üretildiğini ve bunlara nasıl meydan okunabileceğini analiz eder.

Bununla birlikte, PASA’nın eleştirel söylem analizine yaklaşımı yalnızca Foucault ile sınırlı kalmaz. Norman Fairclough’un (1995, 2013) söylemin üç boyutlu modeli (metin, söylemsel pratik, toplumsal pratik), PASA’nın analizinde çok katmanlı bağlamsal bir perspektif sağlar. Fairclough, söylemin yalnızca ideolojik içerikler taşıyan metinler olmadığını, toplumsal yapıların yeniden üretiminde merkezi bir işlev gördüğünü ileri sürer. Bu anlayış, PASA’nın anlatıları yalnızca retorik yapılar olarak değil, toplumsal düzenlemelerin inşasında etkili pratikler olarak incelemesine olanak tanır. Teun van Dijk’in (1998) toplumsal biliş ve söylem ilişkisini merkezine alan çalışmaları, PASA’ya medya temelli anlatıların iktidar ilişkilerini nasıl şekillendirdiğini analiz etme imkânı sunar. Van Dijk, söylemin bireylerin bilişsel haritalarını şekillendirdiğini ve grup temelli güç eşitsizliklerinin yeniden üretiminde temel bir rol üstlendiğini savunur. PASA, bu yaklaşımdan yararlanarak, hangi anlatıların hangi toplumsal aktörler aracılığıyla dolaşıma girdiğini ve meşruiyet kazandığını analiz eder. Ruth Wodak’ın (2014) Tarihsel

Söylem Yaklaşımı ise söylemlerin tarihsel ve kültürel bağlamda nasıl şekillendiğini vurgular. PASA, bu yöntemi benimseyerek analiz ettiği anlatıların tarihsel sürekliliklerini ve kültürel bağlamlarını göz önünde bulundurur. Bu sayede PASA, söylemlerin yalnızca zamansal bağlamda değil, toplumsal bellek ve kültürel kodlar çerçevesinde nasıl inşa edildiğini inceleyebilir.

PASA'nın gelişimi, 20. yüzyılın sonlarına denk gelen rasyonalist politika analiz yaklaşımlarına yönelik eleştirilerin bir sonucu olarak değerlendirilir. Bardach (2000) ve Dunn (1981) gibi isimlerin temsil ettiği rasyonalist modeller, politika yapım süreçlerini, sorun tanımlarının net olduğu, çözümlerin bilimsel yöntemlerle belirlendiği ve aktörlerin rasyonel tercihler yaptığı bir alan olarak kurgular (Erdoğan ve Paabort, 2024). Oysa Deborah Stone'un (1988) Politika Paradoksu çalışması, politika yapımının doğasında değer çatışmaları, ideolojik tercihler ve güç mücadelelerinin bulunduğunu ileri sürer. Stone'a göre, sorunlar ve çözümler önceden var olan nesnel gerçeklikler değildir; bu unsurlar, politika yapım sürecinde söylemsel olarak inşa edilirler. Örneğin, bir bütçe açığının "kriz" olarak tanımlanması, yalnızca ekonomik bir tespitten ibaret değildir; aynı zamanda belirli ideolojik amaçları destekleyen bir politik anlatıdır. PASA, Stone'un bu yaklaşımından ilham alarak, sorun tanımlarının, aktör rollerinin ve çözüm önerilerinin anlatılar yoluyla nasıl kurulduğunu analiz eder.

1990'lı yıllardan itibaren geliştirilen Anlatı Politika Çerçevesi (Narrative Policy Framework, NPF), Jones ve McBeth (2010) tarafından yapılandırılmıştır. Bu çerçeve, politika anlatılarını kahramanlar, kötü karakterler ve kurbanlar gibi yapısal unsurlar aracılığıyla incelemektedir. NPF, nicel yöntemlerle anlatıların etkisini ölçmeye odaklanırken, PASA daha niteliksel ve eleştirel bir yaklaşımı benimser. PASA, anlatıların yalnızca yapılarına değil, aynı zamanda işlevlerine ve etkilerine odaklanır; anlatıların hangi ideolojik ve normatif amaçlara hizmet ettiğini sorgular.

2. 1. Hakikat Sonrası Dönem: Kavramsallaştırma ve Literatürdeki Tartışmalar

Hakikat sonrası dönemi, PASA'nın çağdaş uygulamalarını biçimlendiren ana temalardan biridir. Özellikle 2016 ABD Başkanlık Seçimi ve Brexit referandumu sonrası, hakikat sonrası dönem küresel siyasal söylemin temel belirleyicilerinden biri haline gelir. Oxford Sözlüğü (2016) tarafından "yılın kelimesi" seçilen hakikat sonrası, "nesnel olgulardan ziyade duygulara ve kişisel inançlara hitap eden siyasal söylem biçimi" olarak tanımlanır. Bu tanım, hakikatin ve doğruluğun siyasal iletişimde ikincil hale geldiğini ve bireysel inançların önceliklendirildiğini ileri sürer.

Hakikat sonrası kavramına ilişkin literatür, üç ana ekseninde tartışılır: epistemolojik, sosyopolitik ve teknolojik yaklaşımlar.

- Epistemolojik yaklaşımlar, hakikat sonrası dönemi bilgiye yönelik güvenin çöküşü olarak kavramsallaştırır. McIntyre (2018), hakikat sonrası dönemi, bilginin değer kaybettiği ve bireylerin doğruluk yerine kişisel kanaatlere dayalı inançlara yöneldiği bir dönem olarak tanımlar. Bilginin epistemik statüsünün sarsılması, kamusal tartışmalarda hakikatin ikincil plana itilmesine yol açar.
- Sosyopolitik yaklaşımlar, hakikat sonrası dönemi, liberal demokrasilerin meşruiyet krizinin bir yansıması olarak görür. Harsin (2015), hakikat sonrası çağı, kamusal alanın popülist ve duygusal söylemlerle kuşatıldığı ve rasyonel tartışma zemininin zayıfladığı bir dönem olarak değerlendirir. Habermas'ın (1989) iletişimsel eylem kuramı çerçevesinde, kamusal akıl yürütmenin zayıflaması ve kimlik temelli siyasal anlatıların güç kazanması, hakikat sonrası dönemin temel karakteristiklerinden biri olarak öne çıkar.
- Teknolojik yaklaşımlar ise hakikat sonrası dönemi, dijital medya platformlarının ve algoritmik içerik düzenlemesinin bir sonucu olarak açıklar. Pariser'in (2011) "filtre balonu" ve Flaxman, Goel ve Rao'nun (2016) "yankı odası" kavramları, bireylerin yalnızca kendi inançlarını pekiştiren içeriklere maruz kaldığı bir dijital ekosistem yaratıldığını ileri sürer. West ve Bergstrom (2021), "deepfake" teknolojisinin gerçek ile kurgu arasındaki sınırları muğlaklaştırarak, hakikatin görecelileştirilmesinde merkezi bir rol oynadığını vurgular.

Öte yandan, "Hakikat Sonrası" kavramı eleştirilerden de azade değildir. D'Ancona (2017), bu kavramın yeni bir olguyu tanımlamadığını; bilakis, siyasal manipülasyon pratiklerinin sürekliliğini yeniden adlandırdığını ileri sürer.

Farkas ve Schou (2018), “Hakikat Sonrası” kavramının Batı merkezli olduğunu ve küresel güney bağlamlarında farklı analiz biçimlerinin gerekli olduğunu vurgular (Erdoğan ve Uyan-Semerçi, 2020).

Bu çalışmada, hakikat sonrası dönem; epistemik, sosyopolitik ve teknolojik kriz alanlarının kesişiminde konumlandırılır. PASA, bu dönemde, rekabet eden politik anlatıları ve bu anlatıların hangi duygulara, değer setlerine ve çıkar yapılarına dayandığını analiz etmede kullanılmaktadır. Sonuç olarak, PASA, politika yapım süreçlerinin karmaşık doğasını anlamak ve açıklamak için güçlü bir teorik ve metodolojik çerçeve sunmaktadır. Anlatıların ve söylemlerin ideolojik içeriklerini, normatif varsayımlarını ve güç ilişkilerini açığa çıkararak, politika süreçlerinin demokratikleşmesine katkıda bulunur. PASA, günümüzde özellikle yanlış bilgilendirme, iklim değişikliği ve göç gibi küresel meselelerde, rekabet eden anlatılar arasındaki mücadeleyi çözümlemek ve daha kapsayıcı anlatılar geliştirmek için etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

2. 2. PASA’nın Adımları:

Kamu Politikası Anlatısı Söylem Analizi (PASA) yönteminin uygulanmasında tam bir uzlaşma olmamakla birlikte, temel bazı adımlar üzerinde genel bir mutabakat vardır. Yöntemin ilk aşaması, analiz edilen dönem ve alanda öne çıkan baskın politik anlatıların belirlenmesidir. Bu anlatılar genellikle politik aktörler, medya kuruluşları ve sosyal medya etkileyicileri gibi çeşitli kaynaklar tarafından üretilir. Bu aşamada hangi aktörlerin ve metinlerin analize dahil edileceği, sonraki aşamalarda yapılacak çıkarımların kapsamını doğrudan etkiler (Jacobs, 2006; Jones ve McBeth, 2010). Aktörler ve metinler belirlendikten sonra, söylemlerde tekrar eden konular, çerçeveler ve temalar incelenir. Politika belgeleri, konuşmalar ve medya raporlarında tekrarlanan dil ve metaforlar aracılığıyla ana temaların nasıl yeniden üretildiğine odaklanılır (Czarniawska, 2004). Bu aşamada meclis tartışmaları, sosyal medya gönderileri ve haber içerikleri gibi farklı veri kaynaklarından yararlanılarak anlatılar kapsamlı bir şekilde analiz edilir. Böylece anlatıların çeşitli platformlarda nasıl dolaşıma girdiği ve farklı kitlelere nasıl ulaştığı daha iyi anlaşılır (Cobb, 2006).

İkinci aşama, anlatıların yapı taşlarının çözümlemesini içerir. Bu aşamada anlatıların algıları nasıl şekillendirdiği ve politika çözümlerini nasıl tanımladığı analiz edilir. Özellikle hangi aktörlerin hangi rollere atandığına odaklanılır. Anlatılar sıklıkla reformcular veya bilim insanları gibi kahramanlar, şirketler veya yabancı güçler gibi kötü karakterler ve mağdur topluluklar ya da gelecek nesiller gibi kurbanlar üzerinden yapılandırılır. Bu roller, anlatının izleyicilerle duygusal bağ kurmasını ve anlatının çerçevesinin kabul edilmesini kolaylaştırır (Stone, 1988). Bu aşamada bağlam ve olay örgüsü de analiz edilir. Soyut meselelerin somutlaştırılması, anlatının duygusal etkisini artıran önemli bir unsurdur (Jones ve McBeth, 2010).

Üçüncü aşamada, anlatılarda kullanılan dil ve söylem stratejileri incelenir. Bu aşamada anlatıların duygusal çağrılar, seçici gerçekler ve belirsizlik istismarı gibi yöntemlerle nasıl ikna edici hale getirildiği analiz edilir. Anlatılar, izleyicilerin tutum ve davranışlarını etkilemek amacıyla çeşitli duyguları harekete geçirecek biçimde yapılandırılır. Metaforlar, kamuoyunun dikkatini çekmek ve çözüm arayışını yönlendirmek için sıkça kullanılır. Bu metaforlar hem metinlerarası hem de metin altı göndermeler içerebilir (Czarniawska, 2004; Hampton, 2004). Anlatılarda kullanılan çerçeveler ise söylem stratejilerinin önemli bir parçasıdır; hangi gerçeklerin ve bakış açılarının anlatıya dahil edileceğini belirleyerek, kamu algısını biçimlendirir (Stone, 1988). Dil ve metafor kullanımı, anlatının toplumsal etkisini derinleştiren başlıca unsurlar arasında yer alır.

Dördüncü aşama, anlatıların daha geniş sosyo-politik ve kültürel bağlam içinde değerlendirilmesini kapsar. Bu aşamada, anlatılar geçerli kültürel normlar ve değerlerle olan uyumları açısından analiz edilir. Uyum derecesi, anlatının güvenilirliğini ve benimsenme olasılığını artırır; aynı zamanda anlatıyı üreten aktörlerin ideolojik duruşu hakkında da bilgi verir (Cobb, 2006). Bu aşamada ayrıca anlatıların güç hiyerarşilerini nasıl pekiştirdiği ya da bu hiyerarşilere nasıl meydan okuduğu sorgulanır. Kimlerin çıkarlarına hizmet edildiği ve kimlerin seslerinin dışlandığı değerlendirilir. Bu analiz, Foucault’nun söylemin otorite ve meşruiyeti nasıl yapılandığına dair içgörülerine dayanır (Foucault, 1979).

Beşinci aşamada, anlatıların medya kapsamı, politika kararları ve seçmen davranışları üzerindeki etkileri değerlendirilir. Medya kuruluşlarının bu anlatıları nasıl aktardığı ve kamuoyunun politik süreçlere ilişkin algısını nasıl etkilediği analiz edilir. Ayrıca, anlatıların hangi yollarla yaygınlaştığı ve dijital platformlardaki algoritmaların

belirli anlatı ve çerçeveleri nasıl güçlendirdiği de incelenir (Jones ve McBeth, 2010; Roe, 1994). Tartışmalı politika alanlarında, anlatıların bireylerin inançlarını, tutumlarını ve davranışlarını nasıl etkilediği başlı başına bir araştırma konusudur (Stone, 1988). Son olarak, anlatıların yasama süreçlerini, düzenleyici değişiklikleri veya kamu savunuculuğu kampanyalarını nasıl etkilediği değerlendirilir (Cobb, 2006).

PASA'nın son aşaması, baskın anlatıların çözülmesi ve bu anlatılara meydan okuyan alternatif anlatıların geliştirilmesidir. Analistler, yeni anlatılar ortaya çıktıkça ya da mevcut anlatılar evrildikçe analizlerini yeniden gözden geçirir. Bu yinelenmeli süreç, analizlerin değişen toplumsal ve politik bağlamlara duyarlı kalmasını sağlar (Jones ve McBeth, 2010). Karşı anlatıların oluşturulması, zararlı çerçevelerin yıkılması ve daha dengeli bir kamusal söylemin geliştirilmesi, PASA yönteminin normatif hedefleri arasında yer alır (Stone, 1988).

2. 3. Yanlış Bilgilendirme ve Bilgi Bozuklukları Kavramının Soyağacı

Yanlış bilgi kavramı, iletişim teknolojilerindeki ve sosyo-politik dinamiklerdeki değişimlere paralel olarak önemli bir evrim geçirmiştir. Başlangıçta kasıtsız hatalar olarak değerlendirilen yanlış bilgi (mezenformasyon), zamanla dezenformasyon (kasıtlı yanlışlar) ve malinformasyon (zarar verme amacıyla paylaşılan doğru bilgiler) ile birlikte, daha geniş kapsamlı bir “bilgi düzensizlikleri” çerçevesi içinde ele alınmıştır (Wardle ve Derakhshan, 2017). Bu taksonomi her ne kadar bazı sınırlılıklar taşısa da, yanlış veya yanıltıcı içeriğin yayılmasını ve etkilerini anlamak için yapılandırılmış bir analitik çerçeve sunmaktadır. Yanlış bilginin kökenleri, propaganda ve iletişim tarihiyle doğrudan ilişkilidir. 2000’li yılların başında, profesyonel gazetecilik ile kullanıcı kaynaklı içerik üretimi arasındaki sınırlar bulanıklaşmış, dijital platformların demokratikleşmesi sonucu içerik üretimi geniş kitlelere yayılmıştır. Bu dönemde, sınırlı dijital okuryazarlık ve geleneksel “eşik bekkiliğinin” ortadan kalkması, kasıtsız yanlış bilgilendirmeyi artıran temel unsurlar arasında yer almıştır (Sunstein, 2001).

2010’lu yıllarda sosyal medyanın yükselişi, yanlış bilginin doğasını ve yayılımını köklü biçimde dönüştürmüştür. Etkileşim odaklı algoritmalar, sansasyonel ve yanıltıcı içeriklerin öne çıkmasını teşvik etmiş; tekrar eden maruziyet, bireylerin yanlış bilgilere olan inançlarını güçlendiren “bilgi şelalelerine” yol açmıştır (Del Vicario vd., 2016). Geleneksel editöryal denetim mekanizmalarının çoğu zaman devre dışı kalması, sosyal medya platformlarını yanlış bilginin hızla yayıldığı bir zemine dönüştürmüştür (Acerbi, 2018).

Yanlış bilginin, kritik bir toplumsal mesele olarak siyasal ve akademik gündeme taşınması ise 2016 ABD Başkanlık Seçimleri ve Brexit referandumu gibi dönüm noktalarıyla hız kazanmıştır. Her iki süreçte de, sosyal medya platformları üzerinden yürütülen hedefli dezenformasyon kampanyaları, yanlış bilginin demokratik süreçler üzerindeki etkisine dair kaygıları artırmıştır. Yapılan araştırmalar, devlet aktörlerinin, otomatik hesapların (botların) ve yankı odalarının yanlış anlatıları güçlendirdiğini, seçmenleri kutuplaştırdığını ve demokratik kurumlara olan güveni aşındırdığını göstermiştir (Bergmann, 2020). Bu gelişmeler, komplo teorilerinin yayılmasını hızlandırmış; yanlış bilgilendirme, kamu söylemi ve politika yapımında merkezi bir konu haline gelmiştir (Benkler, Faris ve Roberts, 2018; Bergmann, 2020).

2010’ların ortalarından itibaren, “Hakikat Sonrası” (Post-Truth) dönem olarak tanımlanan süreçte, doğru bilginin kötü niyetle kullanıldığı malinformasyon olgusuna daha fazla dikkat çekilmiştir. Bu durum, gerçeklere dayalı içeriklerin manipüle edilerek en az yalan haberler kadar zararlı hale gelebileceğini ortaya koymuştur. Bilgi düzensizlikleri çerçevesi, yalnızca içeriğin doğruluğunu değil; içeriğin paylaşılma amacı ve bağlamını da dikkate almanın önemini vurgulamaktadır (Wardle ve Derakhshan, 2017).

COVID-19 pandemisi, yanlış bilginin etkisini gözler önüne seren bir başka dönüm noktası olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü tarafından “infodemi” olarak tanımlanan süreçte, aşılarda ve sahte tedavilere ilişkin yanlış bilgiler hızla yayılmış ve halk sağlığı politikalarının etkinliğini tehdit etmiştir. Pandemi sürecinde, yanlış bilgi; toplumsal güvensizliği ve bireylerin duygusal kırılganlıklarını istismar ederek, kriz koşullarında nasıl hızla yaygınlaştığını göstermiştir (Cook, Ecker ve Lewandowsky, 2015). Sosyal medya platformları, bu süreçte yanlış bilgiyi yaygınlaştırmadaki rolleri nedeniyle yoğun eleştirilere maruz kalmış; doğruluk kontrolü ve içerik denetimi girişimleri artmıştır (Pennycook ve Rand, 2019; Van Bavel vd., 2021; Vosoughi, Roy ve Aral, 2018).

YZ ve “deepfake” teknolojilerinin gelişimi, yanlış bilginin üretilmesi ve yayılmasını daha karmaşık hale getirmiştir. Bu teknolojiler, son derece ikna edici ve manipüle edilmiş içeriklerin üretilmesine olanak tanımakta; gerçek ile kurgu arasındaki sınırları belirsizleştirmektedir. YZ destekli dezenformasyon vakaları, etkili karşı önlemler geliştirilmesi ihtiyacını daha da acil hale getirmiştir (West ve Bergstrom, 2021).

Tüm bu gelişmelere paralel olarak, akademik araştırmalar ve kurumsal politikalar da yanlış bilgilendirme ile mücadeleye yönelik yeni çerçeveler geliştirmiştir. Disiplinler arası yaklaşımlar, psikoloji, bilgisayar bilimi ve siyaset bilimi gibi alanlardan beslenerek, yanlış bilgilendirme stratejilerini, medya okuryazarlığını ve düzenleyici yaklaşımları analiz etmektedir (Cook, Ecker ve Lewandowsky, 2017). Politika yapımcılar ve teknoloji şirketleri, yanlış bilgilendirme ile mücadele kapsamında çeşitli girişimlerde bulunmuş; ancak bu çabalar, ifade özgürlüğü ve teknolojik yeniliklerle dengelenmesi gereken zorluklarla karşı karşıya kalmaya devam etmektedir (Guess, Nagler ve Tucker, 2019; Tucker vd., 2018).

2. 4. PASA Yaklaşımının Yöntemsel Çerçevesi

Bu çalışmada, Kamu Politikası Anlatısı Söylem Analizi (PASA) yöntemi kullanılarak 2024 ABD Başkanlık seçimlerinde yanlış bilgilendirme olgusunun nasıl çerçevelendiği analiz edilmiştir. PASA’nın temel yaklaşımı, politika yapım süreçlerini yalnızca rasyonel ve teknik bir faaliyet olarak değil, iletişimsel ve ideolojik bir mücadele alanı olarak değerlendirmeye olanak tanır. Çalışmamız, PASA’nın sunduğu bu analitik çerçeve sayesinde, seçim sürecinde yanlış bilgilendirmenin hangi anlatılar üzerinden yapılandırıldığını, hangi aktörler tarafından desteklendiğini ve bu anlatıların hangi politik sonuçlara yol açtığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma, öncelikle belirli bir coğrafi, zamansal ve dilsel sınırlama dahilinde yürütülmüştür. Çalışmanın odak noktası 2024 ABD Başkanlık seçimleridir. Dolayısıyla analiz edilen veriler, İngilizce dilinde yayımlanan metinlerle sınırlandırılmıştır. Bu sınırlama, araştırmanın kapsamını belirginleştirirken, diğer bağlamlara ve dönemlere genelleme yapmayı sınırlandıran bir faktör olarak ele alınmıştır.

Veri toplama sürecinde, “yanlış bilgi”, “ABD Seçimleri”, “2024”, “dezenformasyon”, “sahte haber” ve “yapay zekâ” gibi anahtar kelimeler kullanılarak kapsamlı bir tarama yapılmıştır. Başta Google olmak üzere farklı arama motorları ve veri tabanları üzerinden gerçekleştirilen bu tarama sonucunda, çok sayıda metne ulaşılmıştır. Elde edilen metinler, içeriklerine ve üretildikleri mecralara göre tasnif edilmiştir. Akademik makaleler, bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Bunun temel nedeni, akademik yayın süreçlerinin zamana yayılmış olması ve analiz edilen dönemin sıcaklığı göz önüne alındığında, hızlı akademik üretimin belirli metodolojik sınırlılıklar taşımasıdır.

Bu çalışmada analiz edilen metinler, yarı-akademik yayınlar, düşünce kuruluşu raporları ve politika öneri metinleriyle sınırlı tutulmuştur. Bu tercih, PASA yönteminin odaklandığı söylem alanının, politika yapım süreçlerinde etkili olan epistemik topluluklar tarafından üretilen bilgi ve anlatılarla sınırlandırılmasına dayanmaktadır. PASA, kamu politikası anlatılarında söylemsel yapıların hangi normatif öncüllerle inşa edildiğini ve bu yapıların nasıl meşrulaştırıldığını analiz etmeyi amaçlar. Bu nedenle, çalışmada doğrudan politika yapımcılar tarafından referans alınan ve karar süreçlerinde etkili olduğu bilinen metinler seçilmiştir.

Gazete haberleri, sosyal medya içerikleri ve kampanya söylemleri gibi mecralar, söylemsel etkileri güçlü olmakla birlikte, bu çalışmanın inceleme alanının dışında bırakılmıştır. Bunun iki temel nedeni vardır: Birincisi, bu tür içeriklerde söylemin üreticisinin kim olduğu çoğu zaman açık değildir. Gazete haberleri ve televizyon içerikleri, gazeteciler, editörler ve kurumsal yayın politikaları tarafından ortaklaşa şekillendirildiğinden, söylemin kime atfedileceği çoğu zaman belirsizdir. İkincisi, bu tür mecralar, PASA’nın hedeflediği kurumsal ve epistemik otorite odaklı söylem analizinin ötesinde, daha geniş bir medya söylemi incelemesini gerektirmektedir.

Bu sınırlama, eleştirel söylem analizinin van Dijk, Fairclough ve Wodak gibi isimlerin geliştirdiği yaklaşımlara aykırı değildir. Bu yaklaşımlar, medya içeriklerinin iktidar ilişkileri ve kurumsal bağlamları üzerinden analiz edilebileceğini vurgulasa da, bu çalışmanın odak noktası, politika yapım süreçlerinde bilgi üretimi ve meşruiyet sağlama işlevi gören söylemsel yapıların çözülmesidir. Bu nedenle, analiz edilen metinler arasında Nature ve Science gibi bilimsel dergilerde yayımlanan görüş yazıları, Psychology Today gibi popüler bilim platformlarında yer alan yazılar, düşünce kuruluşlarının raporları ve belirli blog yazıları bulunmaktadır. Bu metinler, yazarlarının

kimliklerinin açık olması, doğrudan politika yapıcılar ve kamuoyunu hedef alması ve yanlış bilgi konusunda aktif bir söylemsel mücadele yürütmeleri nedeniyle seçilmiştir.

Veri seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Çalışmanın analitik odağı doğrultusunda, özellikle belirli söylem yapılarını temsil eden metinler tercih edilmiştir. Buna ek olarak, referans verilen ve alınan metinler arasındaki söylemsel bağlantılar takip edilerek, analiz bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. Bir metin, daha önce analiz edilen metinlerle aynı söylemsel yapıyı sergiliyorsa ve yeni bir bilgi veya çerçeve sunmuyorsa analiz dışında bırakılmıştır. Bu aşamada doygunluk kriteri dikkate alınmış ve toplamda 22 metin analize dahil edilmiştir.

Verilerin analizi, NVivo yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. NVivo, nitel veri analizinde kodlama, tema oluşturma ve desen bulma süreçlerini sistematikleştiren bir araç olarak tercih edilmiştir. Metinler, PASA yönteminin öngördüğü yapı doğrultusunda analiz edilmiştir. Öncelikle baskın anlatılar belirlenmiş, ardından bu anlatıların yapı taşları (kahramanlar, kötü karakterler, kurbanlar vb.), anlatıların dayandığı metaforlar ve söylem stratejileri kodlanmıştır. Elde edilen kodlar, daha sonra tematik analiz yoluyla gruplandırılmış ve anlatıların toplumsal ve politik işlevleri değerlendirilmiştir.

Özellikle Sander van der Linden ve Stephan Lewandowsky gibi isimlerin çalışmaları analiz edilen metinler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Van der Linden'in "aşılama" yaklaşımını temel alan görüşleri, yanlış bilgiyle mücadelede öne çıkan anlatılar arasında yer almaktadır. Lewandowsky'nin yanlış bilginin bilişsel temellerine ilişkin çalışmaları ise, özellikle demokratik süreçler üzerindeki etkiler bağlamında değerlendirilmiştir. Buna karşın, Dan Williams ve Cato Institute gibi daha şüpheci yaklaşımlar da veri setine dahil edilerek, farklı anlatılar arasındaki söylemsel rekabet ortaya konmuştur.

Sonuç olarak, çalışmanın vaka seçiminde belirli sınırlamalar ve öznellikler bulunmakla birlikte, PASA yöntemi aracılığıyla elde edilen bulguların belirli eğilimleri ve söylemsel yapı taşlarını anlamada katkı sunduğu değerlendirilmektedir. Çalışmanın bu yönüyle, yanlış bilginin ABD Başkanlık seçimleri bağlamında nasıl politize edildiğini ve hangi anlatılar aracılığıyla kamuoyuna sunulduğunu açıklamada analitik bir çerçeve sunduğu söylenebilir. Bu sınırlılıklara rağmen, çalışmanın amacı, 2024 ABD Başkanlık Seçimleri bağlamında yanlış bilgiye ilişkin söylemsel çerçeveleri açığa çıkarmak ve PASA'nın analitik kapasitesini ortaya koymaktır. Çalışma, yalnızca yarı-akademik nitelik taşıyan görüş yazıları ve politika raporlarını kapsamaktadır.

3. BULGULAR

3. 1. Ön Plana Çıkan Anlatılar

Yanlış bilginin ABD seçimleri ve daha geniş anlamda demokratik rejimler üzerindeki etkisine dair tartışmalar, söylemsel olarak üç ana anlatıda yoğunlaşmaktadır: Kriz, Hezeyan ve İki Tarafı Keskin Kılıç anlatıları. Bu anlatılar yalnızca olgulara ilişkin farklı değerlendirmeler sunmakla kalmamakta, aynı zamanda normatif önermeler ve politik müdahale biçimlerini de şekillendirmektedir. Burada, Laclau ve Mouffe'un (1985) hegemonya ve söylem kuramına referansla, anlatılar arasındaki söylemsel mücadelelerin, yalnızca anlam üretiminin değil, aynı zamanda politik ve toplumsal iktidarın yeniden tesis edilmesi sürecinin bir parçası olduğu ileri sürülebilir. Bu mücadeleler, "doğru bilgi"nin kimin tekelinde olacağı, hangi müdahale biçimlerinin meşru kabul edileceği ve hangi normların hegemonik hale geleceği gibi temel soruları gündeme getirmektedir.

3. 1. 1. Yanlış Bilgi Sorununun Bir Kriz Olarak Çerçevenmesi

Analiz edilen metinlerde en baskın ve yaygın söylem, yanlış bilginin, çağdaş demokratik rejimler için varoluşsal bir tehdit olduğu yönündedir. Yanlış bilgi, bu anlatıda, yalnızca bireysel düzeyde yanıltıcı içeriklere maruz kalmakla sınırlı bir mesele olarak değil, demokratik kamunun epistemik altyapısını tehdit eden sistemik bir kriz olarak çerçevenmektedir. Demokrasi "bilgilendirilmiş" seçmenler ve kutuplaşmamış bir siyasal ortamda etkin olarak çalışabilecek bir rejim olarak görülmektedir, yanlış bilgi de bu rejime kökten bir tehdit oluşturmaktadır (van der Linden, 2024; Ecker vd., 2024; Lewandowsky, Ecker, Cook, van der Linden, vd., 2023)

Bu anlatının merkezinde, demokrasinin işleyişinin, bilgilendirilmiş seçmenlerin rasyonel tercihlerine dayandığı varsayımı yer almaktadır. Yanlış bilginin, seçmenlerin doğru bilgiye erişimini engellediği, siyasal karar verme

süreçlerini manipüle ettiği ve sonuç olarak demokratik temsilin meşruiyetini zayıflattığı ileri sürülmektedir (Ecker vd., 2024). Bu çerçevede, yanlış bilginin yaygınlaşması, yalnızca bilgi ortamının bozulması değil, demokratik kamusal alanın işlevsizleşmesi anlamına gelmektedir.

ABD seçimlerinin ekonomik sorunların akut hale geldiği, dijital medya platformlarının ve siyasal ortamın kutuplaştığı bir ortamda gerçekleşmesi yanlış bilginin zararlı etkilerinin çarpan etkisiyle arttığı bir döneme işaret etmektedir, bu da durumun aciliyetini arttırmaktadır (Brashier, 2024; Lewandowsky, 2024; West, 2024). Bununla birlikte yanlış bilginin dijital medyanın yaygınlaşması, popülist hareketlerin yükselmesi ve ideolojik gündemleri ön planda tutan siyasetin ön plana çıkmasıyla ivme kazandığı da söylenmektedir, bu bakış açısıyla yanlış bilgi birçok farklı tehdidin bir araya gelmesiyle daha etkinleşmiştir. YZ ve ilişkili teknolojilerin gelişmesi de bu riski arttırmaktadır (Ecker vd., 2024; Lewandowsky, 2024). Bu anlatının ayrılmaz bir parçası da dış güçlerin ABD seçimlerine dijital araçlar ile müdahalesidir, yanlış bilgi “ABD’nin iyiliğini istemeyen güçlerin bir müdahale aracına dönmüştür. ABD’nin içinde bulunduğu kutuplaşmış siyasi ortam bu müdahaleyi kolaylaştırmaktadır (Nelson ve West, 2024).

Anlatının kritik unsurlarından biri de, YZ ve ilişkili teknolojilerin, yanlış bilginin hem üretimini hem de dolaşımını hızlandırdığı ve bu sayede tehdidi büyüttüğüdür. “Deepfake” videolar ve hiper-hedeflenmiş dezenformasyon kampanyaları, bireylerin gerçeklik algısını bulanıklaştırmakta ve demokratik sürecin meşruiyetini aşındırmaktadır (Ecker vd., 2024; Gorman ve Levine, 2024). Elon Musk’ın X (eski Twitter) platformunun kontrolünü ele geçirmesi, içerik denetiminin zayıflaması ve dezenformasyonun yaygınlaşması açısından ek bir tehdit unsuru olarak gösterilmektedir (Mitchell, Tuke ve Humphries, 2024).

Yanlış bilginin bir kriz olarak sunulmasında, özellikle dış aktörlerin müdahale potansiyeli vurgulanmaktadır. Rusya, Çin ve İran gibi devlet aktörlerinin, ABD seçimlerine müdahale etmek amacıyla yanlış bilgiyi stratejik bir araç olarak kullandıkları ileri sürülmektedir. Bu bağlamda, yanlış bilgi, sadece iç dinamiklerden kaynaklanan bir tehdit değil; aynı zamanda dış tehditlerin dijital araçlarla içeriden manipülasyonuna zemin hazırlayan bir güvenlik riski olarak sunulmaktadır (Nelson ve West, 2024; Norden, Panditharatne ve Harris, 2024).

Anlatının meşruiyet zemini, uluslararası kuruluşların değerlendirmeleriyle güçlendirilmiştir. Dünya Ekonomik Forumu’nun (WEF) 2023 tarihli Küresel Riskler Raporu, yanlış bilgiyi küresel güvenliğe yönelik en önemli tehditlerden biri olarak tanımlamıştır (van der Linden, 2024; Lewandowsky, 2024). Bu tür raporlar, kriz anlatısını küresel düzeye taşıyarak, yalnızca ABD’ye özgü bir sorun olmadığını; tersine, liberal demokrasilerin karşı karşıya olduğu ortak bir tehdit olduğunu iddia etmektedir.

Kriz anlatısında öne çıkan bir diğer unsur, yanlış bilginin yalnızca siyasal süreçlere değil, aynı zamanda bilimsel bilginin otoritesine yönelik bir meydan okuma olduğu vurgusudur. COVID-19 pandemisi sürecinde aşı karşıtlığı ve sahte tedavi yöntemlerinin yayılması, iklim değişikliği inkarcılığı ve bilimsel konsensüse yönelik sistematik saldırılar, bu anlatının dayanakları arasında yer almaktadır (Allen ve Rand, 2024; Brashier, 2024). Yanlış bilgi, bu bağlamda, yalnızca seçim sonuçlarını manipüle etmekle kalmaz; aynı zamanda halk sağlığı politikalarını, çevre düzenlemelerini ve bilim temelli kamu politikalarını da sekteye uğratır.

Tarihsel referanslar, kriz anlatısının inşasında merkezi rol oynamaktadır. 2020 ABD Başkanlık Seçimleri ve sonrasında yaşanan 6 Ocak 2021 ABD Kongresi baskını, yanlış bilginin doğrudan bir siyasal şiddet ve demokratik kurumlara saldırı biçimine evrilebileceğinin güçlü bir örneği olarak sunulmaktadır (Lewandowsky et al., 2023; van der Linden, 2024). Bu olay, yanlış bilginin demokratik normları aşındırma kapasitesine işaret eden kritik bir kırılma anı olarak anlatının merkezine yerleştirilmiştir.

Öte yandan, ABD seçimlerinin küresel etkileri nedeniyle kriz anlatısı, seçimleri yalnızca ulusal düzeyde değil, küresel düzeyde demokratik normların ve liberal uluslararası düzenin geleceği açısından belirleyici bir olay olarak çerçevelendirir. Jeopolitik rekabetin yoğunlaştığı bir dönemde, ABD seçimleri yalnızca ülke içi bir siyasi mesele değil; aynı zamanda küresel normların, demokratik değerlerin ve güç dengelerinin yeniden şekillendiği bir dönüm noktası olarak tasvir edilmektedir (Guterman, 2024; Linegar, Sinclair, van der Linden ve Alvarez, 2024).

Sonuç olarak, analiz edilen metinlerdeki kriz anlatısı, yanlış bilginin demokratik rejimler, kamusal alan ve bilgi sistemleri için kapsamlı ve çok katmanlı bir tehdit oluşturduğu yönünde güçlü bir söylemsel çerçeve inşa etmektedir. Bu anlatı, aciliyet ve eyleme geçme gerekliliği vurgusuyla, yanlış bilgiye karşı politika yapıcıları, teknoloji şirketlerini ve sivil toplumu harekete geçmeye davet eden normatif bir söylemle tamamlanmaktadır.

3. 1. 2. Bir Hezeyan Olarak Yanlış Bilgi Sorunu

Yanlış bilginin kriz olarak sunulmasına karşı çıkan ikinci güçlü söylemsel yapı, söz konusu tehdidin büyütüldüğünü ve “yanlış bilgi krizinin” gerçekte ciddi biçimde abartıldığını iddia etmektedir. Bu anlatı, yanlış bilginin kamusal ve siyasal etkilerini sınırlı gören ve kriz söyleminin “Alarmist” bir yaklaşımı yansıttığını ileri süren aktörler tarafından inşa edilmiştir (Williams, 2024a; Inserra, 2024). Söylemin temel tezi, yanlış bilginin demokrasi üzerindeki etkisinin, kriz anlatısında iddia edildiği kadar yıkıcı olmadığını, tersine, demokrasiye yönelik asıl tehditlerin yanlış bilgiye duyulan aşırı tepki ve buna bağlı olarak önerilen aşırı düzenleyici müdahaleler olduğunu öne sürmektedir (Williams, 2024a; 2024b).

Hezeyan anlatısının merkezinde, yanlış bilgiye ilişkin kamu ve uzman tartışmalarının, 2016 ABD Başkanlık Seçimleri ve Brexit süreci sonrasında belirginleşen “Hakikat Sonrası” siyasal histerinin bir parçası olduğu iddiası yer almaktadır. Bu anlatıya göre, seçim sonuçlarının meşruiyetini sorgulamak isteyen muhalif aktörler, kendi başarısızlıklarını açıklamak için yanlış bilgiyi bir günah keçisine dönüştürmüşlerdir (Inserra, 2024). Böylece yanlış bilgi, siyasal sorumluluktan kaçınma stratejisinin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Bu yaklaşım, hatalı siyasal stratejilerin, ekonomik eşitsizliklerin ve yapısal sorunların göz ardı edilmesine yol açmakta ve dikkatleri sistemik sorunlardan uzaklaştırmaktadır (Williams, 2024a).

Hezeyan anlatısının temel argümanlarından biri, yanlış bilgiye ilişkin endişelerin seçici biçimde politize edilmesi ve bu söylemin mevcut siyasal kutuplaşmayı daha da derinleştirmesidir. Yanlış bilginin tanımı, kapsamı ve etkilerine dair bilimsel ve politik alanda bir uzlaşma bulunmadığı ileri sürülmektedir (Pasquetto, Lim ve Bradshaw, 2024). Söylemin inşa ediliş biçimi, medyada, akademide ve politika çevrelerinde yanlış bilgiye yönelik tartışmaların çoğu zaman kendi içinde bir kutuplaşma kaynağına dönüştüğünü göstermektedir. Bu, kamuoyunda yanlış bilgiye ilişkin güven krizlerini artırmakta, mevcut bilgi rejimlerine olan inancı daha da zayıflatmaktadır (Pasquetto vd., 2024).

Özellikle bu söylemi destekleyen aktörler, yanlış bilgiye karşı önerilen politika çözümlerinin -örneğin içerik denetimi, algoritmik filtreler ve aşırı düzenlemeler- ifade özgürlüğüne zarar verdiğini ve demokratik normlara aykırı olduğunu savunmaktadır (Williams, 2024b; Inserra, 2024). Aşırı regülasyonun, platformları ve bilgi akışını kontrol etmeyi amaçlayan merkeziyetçi yapılar yaratma tehlikesi taşıdığı iddia edilmekte ve bu durumun demokratik çoğulculuğu zedeleyebileceği ileri sürülmektedir. Bu açıdan yanlış bilgiye karşı alınan tedbirlerin, yanlış bilgi sorununun kendisinden daha tehlikeli olduğu söylenmektedir.

Hezeyan anlatısında, kriz söyleminin temel tarihsel referansları da sorgulanmaktadır. 2016 ve 2020 ABD Başkanlık seçimlerinin yanı sıra 6 Ocak baskını gibi olaylar, kriz anlatısında olduğu kadar merkezi görülmemektedir. Bu olaylar, hezeyan anlatısına göre, münferit olaylar veya bireysel aktörlerin manipülasyonları ile açıklanabilir ve bunların yanlış bilginin sistemik ve yapısal bir tehdit olduğuna kanıt teşkil etmediği iddia edilmektedir (Ecker vd., 2024; Williams, 2024a). Özellikle 2020 seçimlerinde muhafazakâr çevrelerde gelişen seçim güvenliği tartışmaları, kriz söyleminin aşırılıklarına örnek olarak sunulmaktadır.

Hezeyan anlatısında, yanlış bilgiye dair tehdit algısının, özellikle akademik ve medya elitleri tarafından beslendiği iddia edilmektedir. Bu elitlerin kendi değer sistemlerini korumak adına “hakikat sonrası” söylemi üzerinden hegemonik bir bilgi rejimi kurdukları öne sürülmektedir. Bu eleştiri, akademik üretim süreçlerinin hızla politikleştiği, bilgi otoritelerinin kendi inanç sistemlerine ters düşen görüşleri dışladıkları ve bu durumun kamusal tartışma ortamını daha da daralttığı iddialarıyla desteklenmektedir (Inserra, 2024).

Yanlış bilginin bir “panik” söylemiyle ele alınmasının kutuplaşmayı artırdığı ve özellikle muhafazakâr çevrelerde bilgi otoritelerine olan güveni daha da azalttığı belirtilmektedir. Bu durum, bilgi ekosisteminin daha da parçalanmasına yol açmakta, yankı odalarını güçlendirmekte ve nihayetinde daha fazla kutuplaşma üretmektedir.

(Pasquetto vd., 2024). Böyle bir ortamda yanlış bilginin ele alınma biçimi, kendi içinde yeni yanlış bilgi üretimlerini ve manipölasyonlarını teşvik eden bir kısır döngüye neden olmaktadır.

Son olarak, hezeyan anlatısında, yanlış bilginin etkilerini gösteren ampirik bulguların yetersiz olduğuna işaret edilmektedir. Kriz anlatısının aksine, yanlış bilginin seçmen davranışı üzerinde kalıcı veya belirleyici bir etkisinin olduğuna dair güçlü ampirik veriler bulunmadığı savunulmaktadır. Dolayısıyla, sorun, kriz olarak değil; daha çok demokratik toplumlarda var olan bilgi çoğulluğunun ve bilgi karmaşasının bir sonucu olarak kavramsallaştırılmalıdır (Williams, 2024b).

3. 1. 3. İki Tarafı Keskin Kılıç Olarak YZ

Yanlış bilgi sorununun tartışıldığı söylemsel alanlardan biri de YZ teknolojilerinin rolüne odaklanmaktadır. Bu anlatı, YZ'nin yanlış bilgi üretimini ve yayılımını hızlandırarak demokrasilere yönelik ciddi tehditler oluşturduğunu, ancak aynı zamanda bilgi ekosisteminde düzeltici ve iyileştirici işlevler üstlenebilecek potansiyellere de sahip olduğunu ileri sürmektedir (Mesquita vd., 2023; Ecker vd., 2024). Söylem, YZ'nin "iki tarafı keskin kılıç" niteliğini vurgulayarak, teknolojinin hem tehdit hem de çözüm mekanizması olarak çerçevelendiğini göstermektedir.

YZ uygulamalarının yanlış bilginin üretimi ve dolaşımında merkezi bir rol üstlendiği görüşü, bu anlatının temelini oluşturur. Özellikle "deepfake" videolar, sahte ses kayıtları ve hiper-kişiselleştirilmiş dezenformasyon kampanyaları, demokratik süreçlerin şeffaflığına ve meşruiyetine yönelik ciddi bir tehdit olarak sunulmaktadır (Gorman ve Levine, 2024; Martin vd., 2024). Bu araçların kullanımıyla seçmenlerin manipüle edilme riskinin arttığı, seçim süreçlerine yönelik güvensizliğin derinleştiği ve kamuoyunda bilgi kirliliğinin arttığı ifade edilmektedir. 2024 ABD Başkanlık Seçimleri bağlamında, özellikle YZ destekli dezenformasyonun hem seçim öncesinde hem de seçim günü bilgi ortamını bozabileceği sıkça dile getirilmektedir (Nelson ve West, 2024).

Anlatının bir diğer önemli bileşeni, YZ teknolojilerinin regülasyon eksikliğinin yarattığı risklere odaklanmaktadır. Özellikle ABD gibi demokratik ülkelerde, YZ uygulamalarının etik, hukuki ve şeffaf kullanımı konusundaki normların ve düzenlemelerin hâlâ sınırlı olduğu belirtilir (Martin vd., 2024). YZ sistemlerinin karar alma süreçlerinin opaklığı ve denetlenebilirlik eksikliği, demokratik seçim süreçlerinin meşruiyetini zedeleyebilecek potansiyel tehditler olarak çerçevelenmektedir. Elon Musk'ın Twitter'ı satın aldıktan sonra platform politikalarını değiştirmesi ve içerik moderasyonunu gevşetmesi, YZ destekli yanlış bilgi kampanyalarının etkisini artıran bir örnek olarak aktarılmaktadır (Mitchell, Tuke ve Humphries, 2024).

Bu olumsuz tabloya rağmen, aynı anlatı içinde YZ teknolojilerinin sunduğu çözüm olanakları da vurgulanır. YZ destekli doğrulama araçları, gerçek zamanlı dezenformasyon tespiti ve kullanıcıları yanlış bilgiye karşı "aşılama" yöntemleri, seçim güvenliğini güçlendirebilecek etkili stratejiler olarak görülmektedir (Linegar vd., 2024; van der Linden, 2024). Özellikle bilgiye dayalı müdahale stratejilerinde YZ'nin sunduğu olanaklar, seçmenlerin medya okuryazarlığını artırma ve seçimlere olan güveni yeniden tesis etme açısından önemli görülmektedir. 2023 Türkiye seçimlerinde ve 2024 Hindistan seçimlerinde yürütülen bazı deneysel çalışmalar, YZ destekli doğruluk kontrolü sistemlerinin kamuoyunun yanlış bilgiye maruz kalma oranlarını azalttığını ve seçim sonuçlarına duyulan güveni artırdığını göstermiştir (Mesquita vd., 2023).

Anlatı, YZ'nin demokratik süreçlere katkı sunabileceği başka alanları da kapsamaktadır. YZ araçlarının, seçmenlere karmaşık politika meselelerini anlaşılır biçimde sunma ve bilgiye erişimi kolaylaştırma işlevi ön plana çıkmaktadır. Bu, demokratik katılımın güçlendirilmesi ve karar alma süreçlerinin daha bilinçli biçimde gerçekleştirilmesi açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilir (Allen ve Rand, 2024). YZ destekli seçim bilgilendirme sistemlerinin, özellikle düşük bilgiye sahip seçmen grupları için eğitici rol üstlenebileceği ve bu sayede demokrasinin kalitesini artırabileceği öne sürülmektedir.

YZ anlatısının bir diğer unsuru ise teknolojinin küresel bağlamda farklı etkiler yaratmasıdır. YZ teknolojileri, özellikle otoriter rejimlerde dezenformasyon ve propaganda için bir kontrol mekanizması olarak kullanılırken, demokratik rejimlerde bilgi düzenlemeleri ve seçim güvenliği açısından ikircikli bir araç olarak değerlendirilmektedir (Guterman, 2024). YZ uygulamalarının, Batılı demokrasilerde bile ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim gibi temel haklarla çelişebilecek düzenlemelere kapı araladığı eleştirisi yapılmaktadır (Martin vd., 2024).

Sonuç olarak, YZ'nin yanlış bilgi ekosistemindeki rolü ikili bir yapıda sunulmaktadır. Bir yandan YZ teknolojileri, dezenformasyonu yaygınlaştırarak ve manipülatif bilgi kampanyalarını destekleyerek seçim süreçlerine zarar verebilir. Diğer yandan, bu teknolojiler doğru bilgiye erişimi artırma, medya okuryazarlığını geliştirme ve demokratik süreçleri daha kapsayıcı ve şeffaf hale getirme potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla, YZ hem kriz hem de çözümün bir parçası olarak konumlanmakta ve bu nedenle kapsamlı düzenlemeler ile sorumlu kullanım mekanizmalarına duyulan ihtiyaç, tüm aktörlerce vurgulanmaktadır (Linegar vd., 2024; Nelson ve West, 2024).

3. 2. İkilemler

Yanlış bilgiye yönelik politika tartışmalarında, belirgin anlatıların yanı sıra, çözüm stratejileri üzerinde derinleşen ikilemler de dikkat çekicidir. Bu ikilemler, politika yapıcılarının, teknoloji firmalarının ve akademik çevrelerin farklı normatif ve stratejik yaklaşımlarını yansıtmakta; sahada uygulamaya dönük farklı yol haritalarının temelini oluşturmaktadır. Söz konusu ikilemler yalnızca teknik bir tercih meselesi olarak değil, aynı zamanda değer temelli normatif bir tartışma alanı olarak da değerlendirilmelidir (Lewandowsky et al., 2023; van der Linden, 2024). Bu bölümde en sık karşılaşılan üç temel ikilem ele alınacaktır: Düzenleme ve İnovasyon Arasındaki Gerilim, Evrensel ve Yerel Çözüm Arayışları, Aşılama (Prebunking) ve Savunma (Debunking) Yaklaşımları.

3. 2. 1. Düzenleme ve İnovasyon Arasında Gerilim

Yanlış bilginin özellikle YZ destekli içeriklerle yayılımı, politika önerilerinde düzenleme ihtiyacını gündeme taşımaktadır. Pek çok çalışmada, YZ destekli "deepfake"ler, hedeflenmiş dezenformasyon kampanyaları ve manipülatif algoritmalar, seçim süreçlerinin meşruiyetine doğrudan bir tehdit olarak sunulmaktadır (Ecker et al., 2024; Mesquita et al., 2023). Bu anlatıya göre, dijital platformlarda yanlış bilginin önlenmesi amacıyla sıkı düzenlemeler ve platform sorumluluğunu artıran yasal düzenlemeler hayati önemdedir (Martin et al., 2024). YZ'nin etik kullanımını sağlamak, algoritmik şeffaflığı zorunlu kılmak ve kullanıcıların manipülasyona karşı korunmasını sağlamak amacıyla alınacak düzenleyici tedbirler, demokrasinin işleyişi için elzem görülmektedir.

Ancak bu yaklaşım, düzenlemelerin aşırıya kaçması durumunda YZ ve dijital inovasyon üzerinde "soğutucu etkiler" yaratabileceği eleştirilerine de maruz kalmaktadır (Williams, 2024c; Martin et al., 2024). İnovasyon yanlısı perspektife göre, ağır düzenlemeler, teknolojik ilerlemeyi yavaşlatacak ve YZ'nin sunduğu demokratikleştirici olanakları, örneğin seçim süreçlerinde şeffaflığı ve seçmen bilgilendirmesini artırma fırsatlarını, sekteye uğratacaktır (Mesquita et al., 2023). Bu ikilem, normatif olarak da demokratik değerlerin korunmasıyla bireysel özgürlükler ve inovasyon arasındaki klasik tartışmanın teknoloji çağındaki yansımasıdır.

3. 2. 2. Evrensel Çerçeve mi, Yerel Çözümler mi?

Yanlış bilgiyle mücadelede geliştirilecek politika yaklaşımlarının coğrafi kapsamı da tartışmalı bir meseledir. Bir yanda, evrensel ilkeleri temel alan, uluslararası normlara ve düzenlemelere dayalı bir yönetim modelinin benimsenmesi önerilmektedir (Guterman, 2024). Küresel bilgi akışının sınırsız doğası nedeniyle, evrensel ilkeler ve normlar çerçevesinde ortak düzenleyici çerçeveler oluşturulması gerekliliği sıklıkla dile getirilmektedir (Martin et al., 2024). YZ'nin ve dijital platformların küresel işleyişi düşünüldüğünde, parçalı ulusal düzenlemeler yetersiz kalacak, evrensel standartlar demokratik normların korunmasında daha etkili olacaktır (Lewandowsky vd., 2023).

Ancak bu yaklaşım, farklı siyasal kültürlere ve toplumsal yapılar duyarsız kalabileceği gerekçesiyle eleştirilmektedir. Yerel ve bağlama duyarlı düzenleme savunucuları, evrensel politikaların kırılgan grupların ihtiyaçlarını ihmal edeceğini ve sosyo-politik bağlamların karmaşıklığını göz ardı edeceğini savunmaktadır (Brashier, 2024; Mesquita vd., 2023). Yanlış bilginin toplumsal etkileri, yerel siyasi kutuplaşma, medya alışkanlıkları ve dijital okuryazarlık seviyeleri gibi faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Guterman, 2024). Bu nedenle, politika yapıcılarının bağlama özgü müdahaleler tasarlamaları gerektiği öne sürülmektedir.

3. 2. 3. Aşılama (Prebunking) mı, Savunma (Debunking) mı?

Yanlış bilgiye karşı alınacak stratejik müdahaleler arasında öne çıkan bir diğer ikilem, mücadelenin zamansal boyutudur. Bir grup araştırmacı, yanlış bilgiyle mücadelede önleyici stratejileri, yani aşılama (prebunking) yöntemlerini savunmaktadır (Lewandowsky et al., 2023; van der Linden, 2024). Bu yaklaşıma göre, bireyler yanlış

bilgiye maruz kalmadan önce bilinçlendirilmelidir. YZ destekli “prebunking” araçlarının 2024 seçimleri öncesinde seçmenler üzerinde olumlu etkiler yarattığı, seçmen güvenini artırdığı ve bilgi doğruluğuna dair duyarlılığı geliştirdiği iddia edilmektedir (Linegar vd., 2024). Özellikle Van der Linden’in aşılama yaklaşımı, yanlış bilginin etkilerini minimize etmede etkin bir yöntem olarak değerlendirilmektedir.

Diğer tarafta, savunma (debunking) stratejileri, yanlış bilgiye maruz kalındıktan sonra müdahale edilmesini esas alır. Bu yaklaşıma göre, yanlış bilgi tamamen engellenemez ve her durumda toplumların teyit süreçlerine ve içerik düzenlemelerine ihtiyacı vardır (Brashier, 2024; Insera, 2024). Kırılgan grupların ihtiyaçlarına daha fazla duyarlılık gösteren bu yaklaşım, yanlış bilginin etkisinin bireyden bireye farklılaştığını ve özelleştirilmiş yanıtların geliştirilmesi gerektiğini savunur (Mesquita vd., 2023).

Bu ikilemler, yanlış bilgiyle mücadelede temel politika tercihlerini şekillendiren normatif çatışmaları yansıtır. PASA yönteminin sunduğu analiz çerçevesi, bu ikilemlerin yalnızca teknik seçimler olmadığını, aynı zamanda toplumsal değerler, güç ilişkileri ve demokratik normların yeniden üretildiği alanlar olduğunu göstermektedir. Her ikilemde ortaya çıkan tercih noktaları, yalnızca kısa vadeli etkileri değil, aynı zamanda uzun vadeli demokratik normlar ve toplumsal sözleşmeler açısından da ciddi sonuçlar doğuracaktır.

3.3. Aktörler

Kamu Politika Anlatısı Söylem Analizi (PASA), anlatıların merkezinde yer alan aktörlerin, anlatıların ideolojik çerçevelerini ve çözüm önerilerini şekillendirdiğini varsayar. Kahramanlar, kötü karakterler ve kurbanlar, anlatının politik etkisini belirleyen temel yapı taşlarıdır (Stone, 1988; Jones ve McBeth, 2010). Bu çalışma kapsamında analiz edilen metinlerde, 2024 ABD Başkanlık Seçimleri öncesinde yanlış bilgi sorununun farklı biçimlerde çerçevelendiği ve her çerçevenin kendine özgü aktör kurguları sunduğu gözlemlenmiştir. Bu aktör kurguları, yalnızca söylemsel tercihleri değil, aynı zamanda önerilen politika çözümlerini ve eylem çağrılarını da belirlemektedir. PASA’nın analitik çerçevesi doğrultusunda, bu bölümde söz konusu aktörler üç ana kategoride ele alınacaktır: kahramanlar, kötü aktörler ve kurbanlar.

3. 3. 1. Kahramanlar

Kahramanlar, anlatılarda sorunla mücadelede öncülük eden, normatif açıdan olumlu değerlendirilen ve çözümün taşıyıcısı olarak sunulan aktörlerdir. Kriz, hezeyan ve “iki tarafı keskin kılıç” anlatılarında farklı kahraman profilleri tanımlanmıştır.

Bilim İnsanları ve Uzmanlar: Kriz anlatısında bilim insanları ve uzmanlar, yanlış bilgi krizine çözüm geliştiren ve toplumu bu tehditte korumaya çalışan başat kahramanlar olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Sander van der Linden ve ekibi, aşılama (prebunking) stratejilerinin öncüsü olarak sıklıkla anılmaktadır (van der Linden, 2024; Lewandowsky vd., 2023). Bu araştırmacılar, halkı yanlış bilgilere karşı dayanıklı hale getirme çabalarıyla demokratik süreçlerin korunmasında merkezi bir rol üstlenmektedirler. Benzer şekilde, Stephan Lewandowsky, Ecker ve Cook’un çalışmaları, yanlış bilgiyle mücadelede kanıt temelli çözümler geliştirme girişimleriyle bu anlatıda kahramanlaştırılmıştır.

Halk Sağlığı ve Siber Güvenlik Uzmanları: Yanlış bilginin yalnızca siyasi süreçleri değil, halk sağlığını ve siber güvenliği tehdit ettiği argümanı ile, bu alanlarda çalışan uzmanlar da kahramanlar arasında yer almaktadır (Brashier, 2024; Gorman ve Levine, 2024). COVID-19 pandemisi ve seçim güvenliği gibi konular bağlamında, bu uzmanlar, toplumun direncini artıran ve krizlere karşı çözümler üreten figürler olarak sunulmaktadır.

Demokratik Kurumlar ve Seçim Görevlileri: Kriz anlatısında, demokratik kurumlar ve seçim süreçlerinin şeffaflığını ve güvenliğini sağlamakla görevli bürokratlar, demokrasinin bekçileri olarak temsil edilmektedir (Norden vd., 2024). Seçim görevlileri, dezenformasyon kampanyalarına rağmen adil seçimleri gerçekleştirmeye çalışan kahraman figürler olarak anlatılmaktadır.

Sivil Toplum Kuruluşları ve Doğrulama Platformları: Yanlış bilgiyle mücadelede aktif rol oynayan sivil toplum kuruluşları ve doğrulama platformları, kamuoyunun doğru bilgiye erişimini sağladıkları için kahramanlar listesine dahil edilmiştir (Allen ve Rand, 2024; Mahadevan, 2024). Bu kurumlar, medya okuryazarlığını artırmak ve yanlış bilgiyi çürütmek amacıyla toplumu bilinçlendiren aktörler olarak betimlenmiştir.

YZ ve Teknolojik Araçlar: “İki tarafı keskin kılıç” anlatısında, YZ teknolojileri, uygun kullanıldığında, yanlış bilgiyle mücadelede güçlü bir araç olarak kahramanlaştırılmıştır (Linegar vd., 2024; Martin vd., 2024). YZ destekli prebunking sistemlerinin ve içerik analiz araçlarının seçmen güvenini artırdığı ve demokratik süreçleri desteklediği savunulmaktadır.

Eleştirel Düşünürler ve Şüpheciler: Hezeyan anlatısında, “alarmist” söylemlere karşı çıkan ve yanlış bilginin etkisini sorgulayan araştırmacılar ve düşünürler kahraman konumundadır. Dan Williams (2024) ve Inserra (2024), yanlış bilgi krizine dair abartılı değerlendirmeleri eleştirerek, daha temkinli ve ölçülü politika tartışmalarını savunmaktadır.

Vatandaşlar: Yanlış bilgiye karşı bilinçlenen ve doğru bilgi arayışında olan bireyler, hem kriz hem de “iki tarafı keskin kılıç” anlatılarında aktif yurttaşlık örneği sunan kahramanlar olarak değerlendirilir (Linegar vd., 2024). Özellikle medya okuryazarlığı eğitimlerine katılan ve doğrulama araçlarını kullanan bireyler, demokratik değerlerin korunmasında etkin rol üstlenen figürler olarak temsil edilir.

Tablo 1. Anlatıların Başvurduğu Başlıca “İyi” Kahramanlar

Aktör	Anlatı Tipi	Rol ve Konumlandırma	Referanslar
Bilim İnsanları ve Araştırmacılar	Kriz, İki Taraf Keskin Kılıç	Yanlış bilgiye karşı aşı geliştiren, prebunking ve doğrulama araçlarını tasarlayan çözüm üreticiler.	van der Linden (2024); Lewandowsky vd. (2023); Mesquita et al. (2023)
Halk Sağlığı ve Siber Güvenlik Uzmanları	Kriz	Yanlış bilginin halk sağlığı üzerindeki etkilerini azaltan, dijital güvenliği sağlayan profesyoneller.	Brashier (2024); Gorman ve Levine (2024)
Demokratik Kurumlar ve Seçim Görevlileri	Kriz	Seçim güvenliği ve demokratik süreçlerin meşruiyetini koruma amacıyla hareket eden kamu görevlileri ve kurumlar.	Norden vd. (2024)
Sivil Toplum Kuruluşları (STK’lar)	Kriz, İki Taraf Keskin Kılıç	Seçim güvenliğini sağlamak, medya okuryazarlığını artırmak ve etik YZ kullanımını teşvik etmek.	Norden vd. (2024); Mesquita vd. (2023)
Doğrulama Kuruluşları	Kriz	Yanlış bilgiye karşı teyit ve doğrulama sağlayarak kamusal bilgi akışını düzeltir.	Allen ve Rand (2024); Mahadevan (2024)
Medya Okuryazarlığı Eğitimcileri	Kriz	Dijital okuryazarlık eğitimleri yoluyla bireyleri yanlış bilgiye karşı güçlendiren aktörler.	Mahadevan (2024)
Eleştirel Düşünürler ve Şüpheciler	Hezeyan	Alarmist yaklaşımlara karşı çıkarak, aşırı endişeye dayalı politika önerilerini sorgulayanlar.	Williams (2024); Inserra (2024)
YZ ve Dijital Teknolojiler	İki Taraf Keskin Kılıç	Doğru bilgiye erişim, seçim güvenliği ve demokratik süreçlerde kullanılabilen teknolojik araçlar.	Linegar vd. (2024); Martin vd. (2024)
Vatandaşlar (Bilinçli ve Etkin Yurttaşlar)	Kriz, İki Taraf Keskin Kılıç	Doğru bilgiye ulaşma çabasında aktif yurttaşlık rolü oynar; medya okuryazarlığı ve doğrulama araçlarını kullanır.	Linegar vd. (2024)
Hükümetler (Demokratik Yönetimler)	İki Taraf Keskin Kılıç	Dış müdahalelere karşı seçim güvenliğini korumaya çalışan resmi otoriteler.	Nelson ve West (2024)

3. 3. 2. Kötü Aktörler

Kötü aktörler, yanlış bilgi anlatılarında tehdidin somutlaştırıldığı ve normatif açıdan olumsuzlanan figürlerdir. Kriz, hezeyan ve “iki tarafı keskin kılıç” anlatılarında bu aktörlerin farklı biçimlerde tanımlandığı görülmektedir.

Siyasetçiler ve Propagandacılar: Kriz anlatısında, yanlış bilgi üreten ve yayan siyasetçiler başlıca kötü aktörlerdir. Donald Trump ve Elon Musk, sıklıkla yanlış bilgi kampanyalarının merkezinde anılmaktadır (Adam, 2024; van der Linden, 2024). Hezeyan anlatısında ise, kendi başarısızlıklarını meşrulaştırmak için yanlış bilgi krizini abartan siyasetçiler eleştirilmektedir (Smith, 2023).

Sosyal Medya Platformları ve Teknoloji Şirketleri: Yanlış bilginin yayılımını kolaylaştıran ve bundan ekonomik çıkar sağlayan sosyal medya platformları ve teknoloji şirketleri, kriz anlatısında hedef alınmaktadır (Lewandowsky vd., 2023; Norden vd., 2024). Bu platformların, yanlış bilgiye aracılık ettikleri ve düzenlemelere karşı direnç gösterdikleri vurgulanmaktadır. “İki tarafı keskin kılıç” anlatısında ise, denetimsiz YZ uygulamalarını pazarlayan teknoloji şirketleri eleştirilir (Martin vd., 2024).

Medya Kuruluşları ve Düşünce Kuruluşları: Yanlış bilginin üretiminde ve meşrulaştırılmasında rol oynayan medya organları ve düşünce kuruluşları, kötü aktörler arasında sayılmaktadır. Özellikle muhafazakâr ve liberteryen eğilimli kuruluşlar, yanlış bilgiye zemin hazırladıkları gerekçesiyle eleştirilmektedir (Lewandowsky vd., 2023).

Dış Güçler: Kriz anlatısında, Rusya, Çin ve İran gibi ülkeler, seçimlere müdahale eden ve yanlış bilgi stratejileriyle kaos yaratan dış güçler olarak sunulmaktadır (Nelson ve West, 2024; Martin vd., 2024).

Alarmistler ve Akademik Elitler: Hezeyan anlatısında, yanlış bilgi tehdidini abartan ve aşırı önlemleri meşrulaştırmaya çalışan “alarmist” akademik ve politik elitler kötü aktörlerdir (Williams, 2024a, 2024b). Bu grup, özgürlükleri tehdit eden düzenlemeleri savunmakla eleştirilmektedir.

Tablo 2. Anlatıların Başvurduğu Başlıca “Kötü” Kahramanlar

Aktör	Anlatı Tipi	Rol ve Konumlandırma	Referanslar
Siyasetçiler ve Propagandacılar	Kriz, Hezeyan, İki Tarafı Keskin Kılıç	Yanlış bilgi yayan veya yanlış bilgiyi manipüle eden figürler. Trump ve Musk özel olarak hedef gösterilir.	Adam (2024); Smith (2023); Nelson ve West (2024)
Sosyal Medya Platformları	Kriz, Hezeyan	Yanlış bilginin yayılmasına olanak sağlayan, ticari kazanç için algoritmik manipülasyon yapan platformlar.	Lewandowsky vd. (2023); Pasquetto vd. (2024)
Teknoloji Şirketleri	İki Tarafı Keskin Kılıç	Etik kaygıları göz ardı ederek YZ teknolojileri geliştiren ve satan şirketler.	Martin vd. (2024); Mesquita vd. (2023)
Medya Kuruluşları	Kriz, Hezeyan	Yanlış bilgi üreten, dezenformasyonu artıran veya gelir için etik olmayan içerikler üreten medya organları.	Adam (2024); Insera (2024); Lewandowsky vd. (2023)
Düşünce Kuruluşları (Muhafazakâr/Liberteryen)	Kriz	Yanlış bilgi üretiminde veya meşrulaştırılmasında rol oynayan ideolojik kuruluşlar.	Lewandowsky vd. (2023)
Dış Güçler (Rusya, Çin, İran)	Kriz, İki Tarafı Keskin Kılıç	Seçimlere müdahale etmek, dezenformasyon kampanyaları yürütmek için YZ araçlarını kullanan devletler.	Martin vd. (2024); Nelson ve West (2024)
Alarmistler ve Akademik Elitler	Hezeyan	Yanlış bilgi tehdidini abartarak kamuoyunda panik yaratan ve özgürlükleri kısıtlayan politikaları destekleyen gruplar.	Williams (2024a, 2024b)
Sağcı/Aşırı Sağcı Gruplar	Kriz	Bilinçli olarak yanlış bilgi yayarak kutuplaşmayı ve siyasi manipülasyonu artıran gruplar.	Brashier (2024); Lewandowsky vd. (2023); Norden vd. (2024)
Hükümetler (İlgisiz veya Baskıcı Yönetimler)	Hezeyan	Yanlış bilgiyle mücadelede etkisiz kalan veya yanlış bilgiye dayalı politika yürüten hükümetler.	Pasquetto vd. (2024)

3. 3. 3. Kurbanlar

Kurbanlar, anlatılarda mağdur edilen veya korunması gereken grupları temsil eder. Kurbanlar, yanlış bilginin zarar verdiği veya politik önlemlerden olumsuz etkilenen aktörler olarak anlatılır.

Vatandaşlar: Kriz anlatısında, yanlış bilginin manipüle ettiği ve demokratik sürece olan güveni azalan vatandaşlar temel kurbanlar olarak sunulur (Allen ve Rand, 2024; Linegar vd., 2024). Hezeyan anlatısında ise vatandaşlar, yanlış bilgi paniğinin ve aşırı düzenlemelerin mağdurlarıdır (Williams, 2024a).

Demokratik Kurumlar ve Seçim Süreçleri: Yanlış bilginin demokratik kurumları ve seçim süreçlerini itibarsızlaştırdığı, kurumsal güvenin sarsıldığı vurgulanır (Norden vd., 2024).

Kırılgan ve Dışlanmış Gruplar: Göçmenler, azınlık gruplar ve yaşlı bireyler, yanlış bilginin hedefi olan ve bu nedenle ötekileştirilen kurbanlar arasında yer alır (Brashier, 2024; Lewandowsky, 2024). Bu gruplar, yanlış bilgi nedeniyle toplumsal dışlanmaya ve ayrımcılığa maruz kalmaktadır.

Seçim Görevlileri: Seçimlerin şeffaflığını sağlamak için çaba gösteren, ancak yanlış bilgi kampanyaları nedeniyle tehditlere maruz kalan seçim görevlileri, özellikle kriz anlatısında kurban olarak tanımlanmaktadır (Gorman ve Levine, 2024; Norden vd., 2024).

Tablo 3. Anlatıların Başvurduğu Başlıca Kurbanlar

Kurbanlar	Anlatı Tipi	Rol ve Konumlandırma	Referanslar
Vatandaşlar (Genel Kamuoyu)	Kriz, Hezeyan, İki Taraf Keskin Kılıç	Yanlış bilgi ve dezenformasyona maruz kalan, bilgiye erişimi engellenen, demokratik süreçlerden dışlanan bireyler.	Allen ve Rand (2024); Williams (2024a); Linegar vd. (2024)
Demokratik Kurumlar ve Seçim Süreçleri	Kriz, İki Taraf Keskin Kılıç	Dezenformasyon ve dış müdahaleler nedeniyle güven kaybı yaşayan ve meşruiyeti sarsılan kurumlar ve süreçler.	Norden vd. (2024); Nelson ve West (2024)
Seçim Görevlileri	Kriz	Seçim güvenliğini sağlamak için çalışan ancak saldırıya uğrayan, baskı altında görev yapan kamu çalışanları.	Gorman ve Levine (2024); Norden vd. (2024)
Kırılgan ve Dışlanmış Gruplar	Kriz, İki Taraf Keskin Kılıç	Yanlış bilginin hedefi olan, ötekileştirilen, ayrımcılığa maruz kalan göçmenler, azınlıklar ve yaşlılar.	Brashier (2024); Lewandowsky (2024)
Medya Kullanıcıları (Etkisiz veya Savunmasız)	Hezeyan	Panik havasının yarattığı aşırı regülasyonlar veya sansürün mağduru olan, bilgilere erişim kısıtlamalarına maruz kalan bireyler.	Williams (2024a, 2024b)

3. 4. Retorik Unsurlar/Söylemsel Stratejiler

Yanlış bilginin ABD seçimleri üzerindeki etkisine odaklanan anlatıların söylemsel analizinde tartışacağımız bir başka boyut da farklı anlatıların kullandıkları retorik unsurlar ve söylemsel stratejilerdir. Retorik unsurlar anlatıların sorunu hangi çerçevede sundukları ve hangi metaforlarla ilişkilendirdiklerine odaklanırken; söylemsel stratejiler okuyucuları ikna etmek için hangi değerlere seslendikleri ve ne tür akışlar kurduklarıyla belirlenmektedir. Herhangi bir anlatının retorik unsurlar ve söylemsel stratejiler açısından tam bir türdeşlik sergilediği söylenemese de anlatı içindeki ortaklıklar ve farklılıkların neler olduğu üzerinde düşünölmeye değerdir.

3. 4. 1. Çerçeveler

Tablo 4. Anlatıların Kullandığı Başlıca Çerçeveler

Anlatı Türü	Çerçeve Tanımı	Kaynaklar
Kriz Anlatısı	Yanlış bilgi, sistemik kriz ve küresel salgın olarak sunulur; çözüm için kolektif ve kapsamlı müdahaleler önerilir.	Lewandowsky vd., 2023; van der Linden, 2024; Ecker vd., 2024
	Yanlış bilginin eşitsizlikleri artırdığı ve kırılgan grupları hedef aldığı vurgulanır.	Brashier, 2024
Hezeyan Anlatısı	Sorunun abartıldığı, alarmist yaklaşımların gerçeği yansıtmadığı; yerel ve çok boyutlu analizlerin gerektiği savunulur.	Williams, 2024a, 2024b; Pasquetto vd., 2024
Kılıç Anlatısı	YZ teknolojileri hem fırsat hem tehdit içerir; dengeli ve dengeleyici politikalar önerilir.	Mesquita vd., 2023; Martin vd., 2024; Guterman, 2024

Kriz anlatısı, yanlış bilgiyi sistemik ve varoluşsal bir tehdit olarak tanımlamaktadır. Bu anlatıya göre, yanlış bilgi yalnızca bireylerin yanlış kanaatler edinmesine yol açmakla kalmamakta; aynı zamanda demokratik sistemin epistemik temellerini sarsar ve seçim süreçlerine olan toplumsal güveni aşındırmaktadır. Yanlış bilginin bir “demokrasi krizi” yarattığı sıkça vurgulanmaktadır. Bu kriz, yalnızca seçim sonuçlarının güvenilirliğine değil,

demokratik katılımın meşruiyetine ve kamusal karar alma süreçlerine de zarar vermektedir (Lewandowsky, Ecker, Cook, van der Linden vd., 2023; van der Linden, 2024). Kriz anlatısının temel çerçevesi, yanlış bilginin kontrolsüz bir şekilde yayılmasının kamu sağlığı krizine benzediğini ileri sürmektedir; bu bağlamda “infodemi” kavramı sıklıkla kullanılmaktadır (Brashier, 2024). Yanlış bilgi, küresel ölçekte yayılan bir virüs gibi ele alınmakta ve çözüm de benzer biçimde “aşılama” ve “bağışıklık kazandırma” stratejilerinde bulunmaktadır (Linegar vd., 2024). Kriz anlatısında ayrıca yanlış bilginin sadece bireyleri değil, sistemik eşitsizlikleri de derinleştiren bir unsur olduğu belirtilmektedir. Özellikle kırılgan grupların yanlış bilgiye daha fazla maruz kaldıkları ve bunun sonucunda toplumsal dışlanmanın arttığı ifade edilmektedir (Brashier, 2024).

Hezeyan anlatısı ise kriz anlatısının temel iddialarını sorgulamakta ve yanlış bilginin etkisinin abartıldığını savunmaktadır. Bu anlatıya göre, yanlış bilgi sorunu siyasal ve akademik çevreler tarafından “alarmist” bir yaklaşımla ele alınmakta ve bu durum, meselenin karmaşıklığını görmezden gelen basitleştirilmiş çözümler önermektedir (Williams, 2024a, 2024b, 2024c). Hezeyan anlatısı, kriz anlatısının aksine, yanlış bilginin demokrasiye doğrudan ve yıkıcı bir tehdit oluşturmadığını, aksine demokrasinin kendi dinamikleri içinde bu tür zorluklarla baş etme kapasitesine sahip olduğunu ileri sürmektedir. Bu anlatıda, sorunun boyutunun ampirik verilerle daha dikkatli analiz edilmesi gerektiği, aksi takdirde hatalı müdahalelerin demokrasinin kendisini tehdit edebileceği öne sürülmektedir (Inserra, 2024). Hezeyan anlatısının çerçevesi, aynı zamanda Batılı akademik perspektiflerin evrenselleştirilmesine karşı eleştirel bir yaklaşım içermektedir. Yanlış bilginin etkilerinin ve çözüm önerilerinin her toplumsal ve kültürel bağlamda aynı şekilde işleyemeyeceği belirtilmektedir (Pasquetto vd., 2024).

İki tarafı keskin kılıç anlatısı, diğer iki anlatının uç noktalarını birleştiren daha dengeli bir perspektif sunmaktadır. Bu anlatıya göre, YZ ve diğer dijital teknolojiler, yanlış bilginin üretim ve yayılımını hızlandırmakta; ancak aynı zamanda bu teknolojiler doğru bilgiye erişimi artırma ve seçmenleri eğitme potansiyeline de sahiptir (Martin vd., 2024; Guterman, 2024). Dolayısıyla bu anlatının çerçevesi, teknolojiyi mutlak bir tehdit veya mutlak bir fırsat olarak değil, doğru şekilde düzenlenmesi ve kullanılması gereken ikili bir araç olarak konumlandırılmaktadır. İki tarafı keskin kılıç anlatısı, teknoloji düzenlemeleri ile inovasyon arasındaki dengeye vurgu yapmakta ve aşırı düzenlemelerin yenilikçiliği sekteye uğratabileceğini öne sürmektedir (Mesquita vd., 2023).

Bu üç çerçevenin ortak noktası, yanlış bilginin dijital medya ortamlarında hızla yayılabildiğini kabul etmeleridir. Ancak tehdit algısı, müdahale önerileri ve sorunun yapısal analizi bakımından farklılaşmaktadırlar. Kriz anlatısı, sistemik bir müdahale ve kolektif eylem gerekliliğini vurgularken; hezeyan anlatısı, mevcut çözüm önerilerinin aşırı basitleştirildiğini ve siyasal çıkarlar tarafından manipüle edildiğini savunmaktadır. İki tarafı keskin kılıç anlatısı ise, her iki yaklaşımın sınırlılıklarını dikkate alarak teknolojik araçların hem tehdit hem de fırsat sunduğunu ileri sürmektedir.

3. 4. 2. Metaforlar

Yanlış bilgiye ilişkin söylemsel mücadelede metaforlar, yalnızca dilsel süslemeler değil, toplumsal gerçekliğin inşasında merkezi araçlardır. Stuart Hall’un (1997) kültürel temsil kuramında vurguladığı üzere, temsil süreçleri yalnızca anlam üretmekle kalmaz; aynı zamanda bu anlamları sabitlemek ve hegemonik hale getirmek için verilen mücadelelerin merkezinde yer almaktadır. Bu çerçevede metaforlar, karmaşık ve çoğu zaman soyut olan yanlış bilgi meselesini belirli anlam rejimlerine sabitleyerek, hem kamusal algıyı yönlendirir hem de belirli normatif tutumları meşrulaştırmaktadır. Analiz edilen metinlerde Kriz, Hezeyan ve İki Tarafı Keskin Kılıç anlatıları, söylemsel üstünlük kurma amacıyla farklı metaforik stratejiler geliştirmiştir. Bu metaforlar, yalnızca yanlış bilginin doğasına dair değil, aynı zamanda müdahale biçimlerinin meşruiyetine ve politika önerilerinin çerçevelenmesine yönelik güçlü yönlendirmelerde bulunmaktadır.

Tablo 5. Anlatıların Kullandığı Başlıca Metaforlar

Anlatı Türü	Metafor	Açıklama	Kaynaklar
Kriz Anlatısı	Salgın / Aşılama	Yanlış bilgi, bulaşıcı hastalık gibi; çözüm, “aşılama” stratejileriyle sunulur.	Brashier, 2024; Lewandowsky vd., 2023; van der Linden, 2024
	Toksiklik	Yanlış bilgi, toplumu zehirleyen unsur; demokrasi kırılgan beden olarak çerçevelenir.	Ecker vd., 2024; Lewandowsky, 2024
	Kuvvet Çarpanı	Yanlış bilgi, YZ ile birleştğinde etkisi artan tehdit olarak tanımlanır.	Norden vd., 2024
	Zombi İddialar	Çürütülmüş iddiaların tekrar dolaşıma girmesi vurgulanır.	Mahadevan, 2024
	Sel Baskını / Fırtına	Yanlış bilgi, yıkıcı afet gibi; acil ve teknokratik çözümler gerektirir.	D. M. West, 2024; Lewandowsky vd., 2023
	Yalancının Temettüsü	Hakikatin sorgulandığı ortamda yanlış bilgi yayanların avantaj kazandığı anlatılır.	Citron ve Chesney, 2019; Gorman ve Levine, 2024
	Savuşturmak	Yüzeysel önlemler geçici; sorun erteleniyor, kalıcı çözüm gerekli denir.	Allen ve Rand, 2024
Hezeyan Anlatısı	Panik	Kriz anlatısının gereksiz ve zararlı panik yarattığı öne sürülür.	Williams, 2024a, 2024b
	Haçlı Seferi	Mücadele, ahlaki üstünlük iddiasındaki dayatmacı girişim olarak sunulur.	Williams, 2024c
	Tsunami	Medyanın büyüttüğü yanlış bilgi dalgası, toplumsal paniğe yol açar.	Adam, 2024
	Öcü	Yanlış bilgi, siyasal başarısızlıkları gizleyen korku unsuru olarak kullanılır.	Inserra, 2024
	Kırılma Noktası	Araştırmalar yüzeysel yaklaşımlarla derinlikli çalışmalar arasında seçim aşamasında.	Pasquetto vd., 2024
Kılıç Anlatısı	İki Tarafı Keskin Kılıç	YZ, hem tehdit hem fırsat; dikkatli kullanım gerektirir.	Mesquita vd., 2023; Martin vd., 2024
	Silah	YZ, demokratik süreçleri tehdit eden güçlü bir silah olarak görülür.	Martin vd., 2024

3. 4. 2. 1. Kriz Anlatısında Metaforlar

Kriz anlatısında en baskın metafor, sağlık alanından ödünç alınan “salgın” metaforudur. Yanlış bilgi, bulaşıcı bir virüs gibi toplumun bilişsel sağlığını tehdit eden ve bireyler arası etkileşim yoluyla hızla yayılan bir tehlike olarak tanımlanmaktadır (van der Linden, 2024; Linegar vd., 2024). Bu çerçevede, halk sağlığı müdahalelerine benzer kolektif ve koruyucu önlemler gerekliliği vurgulanmaktadır. “Aşılama” (prebunking) stratejisi, bireylerin yanlış bilgiye karşı zihinsel bağışıklık kazanmalarını sağlama amacı taşımakta ve böylece, teknokratik ve paternalist bir müdahale modelinin meşrulaştırılmasına hizmet etmektedir (Brashier, 2024; Lewandowsky, Ecker, Cook, van der Linden vd., 2023). Bu yaklaşım, bireyleri pasif risk altındaki öznelere indirgerken, uzman ve kurumların müdahaleci rollerini pekiştirmektedir.

Salgın metaforunun devamı niteliğinde olan “infodemi” kavramı ise, yanlış bilginin küresel ölçekte toplumsal düzeni tehdit eden ikinci bir salgın olarak temsil edilmesine aracılık etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi döneminde popülerleştirilen bu kavram, kriz anlatısında teknokratik eylemlerin kaçınılmaz ve acil olduğu mesajını taşımaktadır (Lewandowsky, Ecker, Cook, van der Linden vd., 2023). Bu bağlamda, hızla hareket edilmesi gereken bir kriz anlatısı inşa edilmekte; demokratik tartışmalar ve çoğulcu yaklaşımlar geri plana itilmektedir.

Yanlış bilgiye ilişkin bir diğer sağlık temalı metafor, “toksik” kavramı etrafında şekillenir. Yanlış bilgi, demokrasiyi zehirleyen, kamu güvenine zarar veren bir unsur olarak tasvir edilmektedir. (Ecker vd., 2024; Lewandowsky, 2024). Bu metafor, demokrasiyi korunması gereken kırılgan bir beden olarak sunar ve çözümün uzman teknokratlar tarafından sağlanacağını ima eder. Dolayısıyla, bilgi üzerindeki kontrol mekanizmaları kamusal müzakereye kapalı biçimde belirlenmektedir. Analiz edilen anlatılarda tıbbi ve doğa bilimlerine dayalı metaforların sistematik biçimde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Özellikle Kriz Anlatısında, yanlış bilgi bir “salgın”, “virüs” veya “infodemi”

olarak çerçevelenmekte; çözüm ise “aşılama” ve “bağımsızlık” gibi tıbbi müdahalelerle ilişkilendirilmektedir. Bu metaforlar, yanlış bilgiyi bireylerin iradesinden bağımsız, nesnel ve doğal bir tehdit gibi sunarak, toplumsal ve politik kökenlerini görünmez kılar. Böylece yanlış bilgi, iktidar ilişkilerinden ve çıkar çatışmalarından soyutlanarak, bilim insanları ve uzmanlar tarafından yönetilmesi gereken teknik bir sorun hâline gelir.

Bu söylemsel yapı, yanlış bilgiye karşı alınan önlemleri teknokratik müdahalelerle sınırlı tutmakta; yurttaşların katılımını ve demokratik tartışmayı arka plana itmektedir. Özellikle tıbbi metaforlar, yanlış bilgiyi “toplumun sağlığını tehdit eden bir virüs” olarak inşa ederken, yurttaşları “hasta” ya da “korunması gereken” edilgen özneler olarak konumlandırmaktadır. Bu çerçevede üretilen çözümler, sıklıkla yukarıdan aşağıya uygulanan düzenlemeleri meşrulaştırmaktadır.

Bu durum, “Hakikat Sonrası” çağın temel özelliklerinden biri olan epistemik parçalanmayı güçlendiren bir dil üretir. Yanlış bilgi, bireylerin eleştirel düşünme kapasitelerinin artırılmasıyla değil; uzmanlık bilgisinin ve bilimsel otoritelerin gözetiminde bastırılması gereken bir “risk” olarak kavramsallaştırılır. Böylece, tıbbi metaforlar sadece yanlış bilginin yayılımını değil, aynı zamanda bu olgunun yönetimini de uzmanların ve teknokratların tekelinde meşrulaştırır.

Kriz anlatısında, savaş ve güvenlik metaforları da önemli bir rol oynar. “Kuvvet çarpanı” (force multiplier) kavramı, YZ teknolojilerinin yanlış bilginin etkisini artıran araçlar olduğunu ifade etmektedir (Norden vd., 2024). Bu metafor, militarist bir dil kullanarak, teknoloji ve bilgi yönetimini sıfır toplamlı bir mücadele alanına çekmekte ve güvenlik endişeleri üzerinden meşruiyet üreten düzenlemelere alan açmaktadır. Burada teknoloji, potansiyel faydalarıyla değil, tehdit oluşturma kapasitesiyle ön plana çıkmaktadır.

Buna paralel olarak, “yalancının temettüsü” metaforu, doğruluk ve hakikatin aşıldığı bir bilgi rejiminde, kötü niyetli aktörlerin avantaj sağladığına işaret etmektedir (Citron ve Chesney, 2019; Gorman ve Levine, 2024). Bu metafor, bilgi alanının tamamını bir manipülasyon zeminine dönüştürürken, hakikati belirleme gücünü yalnızca belirli uzman aktörlere devretmektedir.

Kriz anlatısında kullanılan doğa metaforları –örneğin “sel baskını” ve “kar fırtınası”– yanlış bilginin yıkıcılığını dramatize etmekte ve müdahaleyi doğa felaketlerine karşı alınacak mühendislik önlemlerine benzemektedir (West, 2024; Ecker vd., 2024). Bu metaforlar, teknokratik uzmanlığa dayalı çözümleri meşrulaştırırken, güç ilişkilerini ve iktidarın merkezileşmesini görünmez kılabilir. Benzer şekilde, “zombi iddialar” metaforu, çürütülmüş bilgilerin tekrar tekrar gündeme geldiğini ve sürekli teyit mekanizmalarının gerekliliğini vurgulamaktadır; bu durum, doğrulama kuruluşlarının epistemik otoritesini yeniden ve yeniden üretmektedir (Mahadevan, 2024).

Son olarak, “savuşturmak” metaforu, yüzeysel ve geçici çözümlerin yetersizliğine işaret ederek, daha köklü ve yapısal müdahalelerin gerekliliğini savunmaktadır (Allen ve Rand, 2024). Ancak, hangi müdahalelerin “köklü” sayılacağına kimin karar vereceği meselesi, güç ilişkileri bağlamında sorgulanmayı gerektirmektedir.

3. 4. 2. 2. Hezeyan Anlatısında Metaforlar

Hezeyan anlatısı, Kriz anlatısının alarmist söylemine tepki olarak farklı metaforlar üretmektedir. “Panik” metaforu, yanlış bilgi meselesinin abartıldığını ve bu durumun gereksiz bir toplumsal histeriye yol açtığını iddia etmektedir (Williams, 2024a, 2024b). Bu söylem, Kriz anlatısının doğurduğu güvenlikçi reflekslerin demokratik işleyişe zarar verdiğini savunmaktadır. Ancak aşırı şüpheciliğin, gerçek tehditlerin göz ardı edilmesine yol açabileceği göz ardı edilmemelidir.

“Hezeyan” anlatısında kullanılan “Haçlı seferi” metaforu, yanlış bilgiyle mücadeleyi dogmatik ve ahlaki üstünlük iddiası taşıyan bir ideolojik kampanya olarak sunmaktadır (Williams, 2024c). Bu metafor, düzenleyici girişimlerin totaliter eğilimler taşıdığını ima ederken, aynı zamanda liberal demokratik normları da sorgulayan bir pozisyona sahiptir. Fakat bu yaklaşım, tüm düzenleyici girişimleri peşinen gayrimeşru sayarak, kamusal düzenleme tartışmalarını sekteye uğratma riski taşımaktadır.

Doğa metaforları arasında “Tsunami” benzetmesi öne çıkmaktadır. Medya tarafından büyütülen yanlış bilgi söylemlerinin, toplumu felç eden büyük bir dalga yarattığı öne sürülmektedir (Adam, 2024). “Öcü” metaforu

ise, yanlış bilgi söylemini siyasetçilerin başarısızlıklarını gizlemek için kullandıkları bir korku aracı olarak tasvir etmektedir (Inserra, 2024). Her iki metafor da Kriz anlatısının motivasyonlarını sorgularken, olası tehditleri küçümseyen bir pozisyona savrulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

“Yol ayrımı” ve “kırılma noktası” metaforları ise, akademik araştırmaların yüzeysellik ve derinlik arasında bir tercih yapma noktasında olduğunu vurgulamaktadır (Pasquetto vd., 2024). Bu, bilgi üretimi üzerindeki metodolojik tartışmaları açığa çıkarırken, akademik alanın kendi iç iktidar yapılarını ve epistemolojik ön kabullerini de tartışmaya açmaktadır.

3. 4. 2. 3. İki Tarafı Keskin Kılıç Anlatısında Metaforlar

İki Tarafı Keskin Kılıç anlatısında kullanılan temel metafor, YZ hem fırsat hem tehdit barındıran ikili doğasını yansıtmaktadır (Mesquita vd., 2023). Bu metafor, teknolojik determinist yaklaşımları yeniden üretme riskine sahip olsa d, daha dengeli bir politika arayışını teşvik etmektedir. YZ’nin bir “silah” olarak tanımlanması ise, güvenlikçi bir perspektifi öne çıkarmakta ve teknolojinin kullanım biçimlerinin doğrudan demokratik süreçler üzerinde yıkıcı etkiler yaratabileceği varsayımını güçlendirmektedir (Martin vd., 2024). Bu yaklaşım, teknolojinin demokratikleştirici potansiyellerinin göz ardı edilmesine yol açmaktadır.

3. 4. 3. Söylemsel Stratejiler

Yanlış bilginin demokratik süreçler üzerindeki etkisine odaklanan söylemsel mücadelelerde, stratejiler yalnızca ikna edici dil oyunları değil; anlamlandırma, meşrulaştırma ve iktidar üretme pratikleridir. Stuart Hall’un (1997) temsil kuramı bağlamında, bu stratejiler toplumsal gerçekliği belirli söylemsel sınırlar içinde sabitlemekte ve normatif yönlendirmelerde bulunmaktadır. PASA yaklaşımının eleştirel çizgisine uygun olarak söylemek gerekirse, söylemsel stratejiler yalnızca “ne söylendiğini” değil, “kimin söyleyip, kimin sessiz bırakıldığını” ve “hangi çözümlerin meşru kabul edildiğini” de belirlemektedir. Yanlış bilginin ABD seçimleri ve daha geniş anlamda demokratik süreçler üzerindeki etkisine ilişkin tartışmalarda, her üç ana anlatının (Kriz, Hezeyan ve İki Tarafı Keskin Kılıç) kendi söylemsel stratejilerini ve normatif değer çerçevelerini geliştirdiği görülmektedir. Bu anlatılar, yalnızca belirli çözüm önerilerini ve politika yönelimlerini meşrulaştırmakla kalmamaktadırlar; aynı zamanda hangi aktörlerin bilgi üretiminde ve doğruluk rejimlerinde otorite sahibi olacağını, hangi değerlerin normatif önceliğe sahip olduğunu ve hangi müdahale biçimlerinin meşru kabul edileceğini de tanımlamaktadır. Burada Laclau ve Mouffe’un (1985) hegemonya ve söylem kuramı temel alınarak söylemsel stratejilerin, toplumsal gerçekliğin inşasında kurucu ve düzenleyici bir rol oynadığı savunulabilir. Bu stratejiler, aynı zamanda Foucault’nun (1979) bilgi-iktidar ilişkisinin nasıl yeniden üretildiğini de gözler önüne serer.

Tablo 6. Anlatıların Kullandığı Başlıca Söylemsel Stratejiler

Anlatı Türü	Söylemsel Strateji	Açıklama	Kaynaklar
Kriz Anlatısı	Korku ve Aciliyet Üretimi	Yanlış bilgi, acil müdahale gerektiren bir kriz olarak sunulur.	Lewandowsky vd., 2023; van der Linden, 2024
	Duygusal Dil Kullanımı	Tehditler dramatize edilir, ahlaki sorumluluk vurgulanır.	Mahadevan, 2024; Norden vd., 2024
	Tarihsel Benzerlikler	Geçmiş krizlerle benzerlik kurularak ikna sağlanır.	Allen ve Rand, 2024; Ecker vd., 2024
	Etik ve Ahlaki Çerçeveleme	Mücadele, ahlaki ve toplumsal bir görev olarak sunulur.	Gorman ve Levine, 2024; D. M. West, 2024
	Uzman Otoritesine Dayanma	Uzman görüşleri nesnel çözümün temeli olarak gösterilir.	Lewandowsky, 2024; van der Linden, 2024
Hezeyan Anlatısı	Eleştirel ve Mantıklı Yaklaşım	Alarmizme karşı kanıta dayalı analiz savunulur.	Williams, 2024a, 2024b
	Aşırı Tepkilerin Eleştirisi	Aşırı düzenlemelerin özgürlükleri tehdit ettiği öne sürülür.	Inserra, 2024; Williams, 2024c
	Batı Merkezçilik Eleştirisi	Batılı yaklaşımların sınırlılığı ve yerel bağlamlara vurgu.	Pasquetto vd., 2024

	Yüzeysellik Eleştirisi	Alarmist çözümlerin yetersiz ve sığ olduğu iddia edilir.	Adam, 2024; Pasquetto vd., 2024
Kılıç Anlatısı	Tehdit ve Fırsat Dengesi	Riskler ve fırsatlar dengelenir, temkinli bir yaklaşım önerilir.	Mesquita vd., 2023; Martin vd., 2024
	Uzman Görüşüne Dayalı Meşruiyet	Regülasyonlar, uzman ve etik ilkelere dayandırılır.	Martin vd., 2024
	İnovasyon ve Etik Dengesi	Yenilikçilik ve etik sorumluluk arasında denge aranır.	Mesquita vd., 2023; Guterman, 2024
	Adalet ve Eşitlik Vurgusu	Müdahalelerin eşitsizlik yaratmaması gerektiği savunulur.	Brashier, 2024; Martin vd., 2024

Kriz anlatısı, söylemsel hegemonya kurma arzusunu en açık biçimde ortaya koyan ve normatif olarak “aciliyet” üzerine inşa edilen bir anlatıdır. Söylemsel stratejileri, öncelikle korku ve tehdit algısı üretmek üzerine temellendirilmiştir. Yanlış bilgi, demokratik düzenin, seçim güvenliğinin ve kamu sağlığının temellerini tehdit eden sistemik bir kriz ve salgın olarak çerçevelenmektedir (Lewandowsky, Ecker, Cook, van der Linden, vd., 2023; van der Linden, 2024). Bu kriz söylemi, sadece bir durum tespiti değil, aynı zamanda belirli müdahale biçimlerinin (aşılma stratejileri, düzenleyici regülasyonlar, medya okuryazarlığı kampanyaları) kaçınılmaz ve acil olduğunu ileri süren bir politik programdır. Kriz anlatısının “duygusal mobilizasyon” stratejisi, bireylerin endişelerini ve korkularını harekete geçirirken, kolektif bir müdahale sorumluluğu yaratmaktadır. Burada, Hall’ın (1997) kültürel temsil anlayışındaki anlam sabitleme süreci işlemiştir: Yanlış bilgi, kontrol altına alınması gereken bir salgın ve tehdit olarak temsil edilmiştir.

Bu anlatı, “kanıt temelli akılcılık” stratejisiyle de desteklenmektedir. İklim değişikliği ve tütün endüstrisine karşı mücadele gibi tarihsel örnekler, yanlış bilgi sorununa dair mevcut kaygıların yeni olmadığını, dolayısıyla geçmişte başarıyla uygulanan yöntemlerin günümüzde de geçerli olduğunu ima etmektedir (Allen ve Rand, 2024; Ecker vd., 2024). Ancak bu analogiler, toplumsal bağlamların farklılıklarını göz ardı etme riskini taşımaktadır ve genellikle Batı merkezli bir normatif çerçevenin evrenselleştirilmesiyle sonuçlanmaktadır.

Değerler düzeyinde Kriz anlatısı, demokrasiye olan inanç, kurumsal güven ve vatandaşlık sorumluluğu etrafında inşa edilmektedir. Yanlış bilgi, demokratik seçimlerin meşruiyetini tehdit eden bir unsur olarak çerçevelenirken, demokratik kurumlara ve uzman otoritelere duyulan güven sürekli pekiştirilmektedir (D. M. West, 2024; Mahadevan, 2024). Bilimsel bilginin üstünlüğü ve uzmanların epistemik ayrıcalığı, kanıt temelli politika önerilerinin temelini oluşturulmaktadır. Ancak bu strateji, Habermas’ın (1984) “teknokratik bilinç” eleştirisini hatırlatmaktadır; çünkü bilgi üretiminin, belirli elit aktörlerin tekelinde olduğu bir düzeni yeniden üretmektedir.

Kriz anlatısı, teknolojiye karşı temkinli ve düzenleyici bir yaklaşım benimsemektedir. YZ ve dijital platformlar, yanlış bilginin yayılmasında “kuvvet çarpanı” olarak konumlandırılmaktadır (Norden vd., 2024). Bu bağlamda, teknolojik “dirençlilik” ve güvenlikçi bir siyasal tahayyül öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, Kriz anlatısı, demokratik değerleri savunmak iddiasıyla, teknokratik ve güvenlik odaklı bir çözüm reçetesi sunmaktadır.

Hezeyan anlatısı, Kriz anlatısının alarmist söylemine ve hegemonik doğruluk rejimine karşı geliştirilmiş karşı-hegemonik bir strateji olarak değerlendirilebilir. Temel söylemsel stratejisi, “eleştirel çözümleme” ve “kanıt dayalı şüpheciliktir” (Williams, 2024a; Inserra, 2024). Kriz anlatısının duygusal ve dramatik retorisi, mantıksal çözümlemeyle sorgulanmaktadır; argümanlarının zayıflıkları ve kanıt temelli eksiklikleri ortaya konmaktadır. Bu anlatının en güçlü yönü, Batı merkezli evrensellik iddialarına yönelik eleştirileridir. Pasquetto vd. (2024), Batılı epistemolojilerin ötesinde, yerel bağlamların ve sosyopolitik farklılıkların hesaba katılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Hezeyan anlatısının “özgürlükçü söylem” stratejisi, ifade özgürlüğünü ve düşünce özgürlüğünü, Kriz anlatısının aşırı regülasyon taleplerine karşı korunan temel değerler olarak sunmaktadır (Williams, 2024c). Ancak bu yaklaşım, liberal normların savunusuyla sınırlı kalmaktadır ve güç ilişkilerinin daha derin analizini ihmal etme riski taşımaktadır. Öte yandan, “karşı-hegemonya” stratejisi, Kriz anlatısında hegemonik hale gelen “doğru bilgi” ve “doğru politika” tanımlarına meydan okumaktadır (Inserra, 2024). Bu durum, bilgi üretiminde ve doğruluk rejimlerinde alternatif modellerin ve çoğulculuğun gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Değerler açısından, Hezeyan anlatısı eleştirel düşünce, yöntemsel şüphecilik ve özgürlük normlarına dayanmaktadır. Özellikle yerelleşme ve çok-disiplinlilik talepleri, bilgi üretiminin epistemik çoğulluğunu ve yerel deneyimlerin merkezîyetini vurgulamaktadır (Pasquetto vd., 2024). Bu anlatı, Habermas'ın kamusal alan kuramına referansla, daha açık ve özgür bir bilgi dolaşımı talep etmekte, ancak zaman zaman “negatif özgürlük” anlayışına sıkışmaktadır.

İki Tarafı Keskin Kılıç anlatısı, diğer iki anlatıya göre daha dengeleyici ve uzlaştırıcı bir strateji izlemektedir. Temel stratejisi, “ikili çerçeveleme”dir. YZ ve dijital teknolojiler, hem tehdit hem fırsat olarak konumlandırılır; bu ikili yapı, teknolojinin doğasına değil, kullanım biçimlerine odaklanmayı önermektedir (Mesquita vd., 2023). Bu anlatı, alarmizm ve aşırı iyimserlik arasında temkinli bir orta yol inşa etmekte ve politika yapımcıları dikkatli karar almaya çağırmaktadır (Chesney ve Citron, 2018).

Uzman görüşlerine ve etik standartlara yapılan referanslar, çözüm önerilerinin nesnel ve bilimsel temellere dayandığını gösterme çabasıdır (Martin vd., 2024). Ancak uzmanların hangi normatif öncüllere dayanarak konuştuğu çoğu zaman sorgulanmamaktadır. Bu strateji, “etik ve adalet” ekseninde bir söylem üretmektedir. YZ kullanımında kırılgan grupların korunması, dijital adalet ve eşitliğin sağlanması sıkça vurgulanmaktadır (Guterman, 2024; Martin vd., 2024).

İnovasyon ve etik sorumluluk arasında kurulan denge, teknolojik gelişimin demokratik değerlerle uyumlu olmasını hedeflemektedir. Ancak bu yaklaşım, teknolojik determinizm tehlikesine karşı yeterince eleştirel bir tutum geliştirmekte zaman zaman eksik kalmaktadır. Eşitlik vurgusu, Brashier'in (2024) işaret ettiği gibi, yanlış bilginin toplumsal eşitsizlikleri derinleştirme riskiyle birlikte değerlendirilmekte ve daha kapsayıcı müdahaleler önerilmektedir.

Her üç anlatının öne çıkardığı değerler, yalnızca söylemsel tercihler değil, aynı zamanda belirli siyasal ve toplumsal düzen tahayyüllerinin ürünüdür. Kriz Anlatısı'nın merkezinde yer alan güvenlik, uzmanlık ve düzen değerleri, liberal demokrasilerin kriz zamanlarında teknokratik otoritelere yönelme eğilimini yansıtmaktadır. Bu anlatı, bilgiye ilişkin sorunları kamu sağlığı ve ulusal güvenlik meseleleriyle eşdeğer kılarak, demokratik katılım ve çoğulculuğu ikincil bir konuma itmektedir. Dolayısıyla, Kriz Anlatısı'nın değer çerçevesi, neoliberal yönetim pratiklerinin kriz yönetimi refleksleriyle uyumludur.

Hezeyan Anlatısı'nın vurguladığı ifade özgürlüğü, bireycilik ve regülasyon karşıtlığı değerleri, özellikle Anglo-Amerikan siyasal kültürlerinde köklü olan özgürlükçü-liberal geleneğin uzantısıdır. Bu anlatı, regülasyonları yalnızca devlete özgüven eksikliği olarak görmekle kalmaz; aynı zamanda bireysel hakları kolektif çıkarlardan önceleyen bir normatif düzen önerir. Bu yaklaşım, yanlış bilgi sorununu siyasal otoritenin kötüye kullanılmasının bir sonucu olarak çerçeveleyerek, toplumsal sorumluluğu birey düzeyinde sınırlı bir etik anlayışa indirger.

İki Tarafı Keskin Kılıç Anlatısı ise, hem teknolojik inovasyonu destekleyen piyasa odaklı değerleri hem de eşitlik ve adalet taleplerini bir arada tutma arayışındadır. Bu anlatı, dijital kapitalizmin sunduğu fırsatları göz ardı etmeden, teknolojinin potansiyel eşitsizlik üretici etkilerine karşı bir duyarlılık sergiler. Ancak, bu değer çerçevesi çoğu zaman denge ve uzlaşma arayışı içinde, belirgin bir siyasal yönelimden kaçınır. Bu, anlatının politika önerilerinde çoğunlukla soyut ve uygulanması güç ilkelere yaslanmasına neden olmaktadır.

4. SONUÇ

Bu çalışma, yanlış bilgi meselesinin 2024 ABD Başkanlık seçimleri bağlamında nasıl söylemsel olarak inşa edildiğini ve bu inşa sürecinin hangi normatif ve ideolojik önceliklerle biçimlendiğini incelemiştir. Yanlış bilgi, salt bir bilgi eksikliği ya da yanlış anlamadan ibaret değil; siyasal ve toplumsal düzenin nasıl kurulacağını belirleyen, söylemsel hegemonya mücadelelerinin merkezinde yer alan bir olgu olarak ele alınmıştır. Çalışmada Kamu Politikası Anlatısı Söylem Analizi (PASA) yöntemi kullanılarak yapılan inceleme, Kriz, Hezeyan ve İki Tarafı Keskin Kılıç anlatılarının yalnızca alternatif bilgi rejimleri üretmediğini; aynı zamanda belirli değerleri, normları ve eylem çağrılarını meşrulaştıran söylemsel stratejiler geliştirdiğini ortaya koymuştur.

Kriz anlatısı, yanlış bilgiyi hem epistemik hem de normatif bir kriz olarak çerçeveledirirken, seçim süreçlerinin demokratik meşruiyetini ve kamusal aklın işlevini tehdit eden bir unsur olarak sunar. Bu anlatı, seçim güvenliğini koruma ve demokratik kurumları güçlendirme adına uzman bilgisine ve teknokratik düzenlemelere dayalı politika

önerilerini ön plana çıkarmaktadır. Ancak burada gözden kaçırılmaması gereken, bu yaklaşımın teknokratik elitizme ve karar alma süreçlerinde halkın katılımını sınırlayan bir yönetim anlayışına kapı aralıyor olmasıdır. Kriz anlatısının aciliyet vurgusu, rıza üretiminde önemli bir stratejik işlev üstlenmekte; korku, kaygı ve panik duygularını harekete geçirerek geniş ölçekli ve çoğunlukla yukarıdan aşağıya müdahaleleri meşrulaştırmaktadır. Bu durum, demokratik meşruiyeti güçlendirme iddiasına rağmen, potansiyel olarak demokratik çoğulculuğun sınırlandırılması ve kamusal tartışmanın daralması riskini de beraberinde taşımaktadır.

Hezeyan anlatısı, Kriz anlatısının teknokratik eğilimlerine ve alarmist retoriğine yönelik bir eleştiri sunar. Ancak bu eleştirinin kendisi, yanlış bilgi meselesinin önemini küçümseyen, hatta zaman zaman inkâr eden bir söylemsel pozisyona evrilme eğilimindedir. Hezeyan anlatısının özgürlükçü söylemi ve ifade özgürlüğüne vurgu yapan stratejileri, özellikle düzenleyici müdahalelere karşı demokratik hassasiyetleri öne çıkarmaktadır. Ancak, bu yaklaşım çoğu zaman kuralsızlık ve sorumluluktan muafiyet çağrısı olarak okunabilmekte; bilgi ekosisteminin düzenlenmesine yönelik her türlü çabayı otoriter eğilimlerle özdeşleştirme eğilimi taşımaktadır. Bu durum, bilgi anarşisini besleyerek, post-truth çağının karakteristik özelliği olan epistemik parçalanmayı daha da derinleştirme riskini artırmaktadır.

İki Tarafı Keskin Kılıç anlatısı ise teknolojinin doğası gereği ikircikli olduğunu vurgulayarak, daha temkinli ve orta yolcu bir yaklaşımı benimser. Bu anlatının güçlülüğü, aşırı alarmizm ve aşırı iyimserlik arasında denge kurmaya çalışmasından kaynaklanmaktadır. Ancak, söz konusu denge arayışı, sıklıkla eylemsizlik veya “bekle-gör” tutumuna yol açmakta ve gerekli düzenleyici müdahaleleri geciktiren bir işlev görebilmektedir. YZ teknolojilerine dair etik ve adalet vurgusu, özellikle kırılgan grupların korunmasına yönelik önemli söylemsel imkânlar sunsa da, uygulamada bu söylemin nasıl politikaya dönüştürüleceği konusunda hâlâ belirsizlikler barındırmaktadır.

PASA yaklaşımı, analiz edilen her üç anlatının normatif öncüllerini, değer setlerini ve meşruiyet stratejilerini görünür kılma noktasında güçlü bir yöntemsel araç sunmaktadır. Anlatılar arasındaki hegemonya mücadelelerini ve bu mücadelelerin hangi toplumsal ve siyasal sonuçlar doğurduğunu çözümleme potansiyeli, PASA’nın eleştirel gücünü ortaya koymaktadır. Ancak çalışmanın sınırlılıkları da dikkate alınmalıdır. Analiz, büyük ölçüde akademik ve yarı-akademik metinlerle sınırlandırılmış; siyasal aktörlerin, medya organlarının ve sosyal medya platformlarının ürettiği söylemler inceleme dışında bırakılmıştır. Bu durum, analiz edilen söylemlerin belirli bir epistemik toplulukla sınırlı kalmasına ve kamusal tartışma alanında nasıl yankı bulduklarının gözden kaçmasına neden olmuştur.

2024 ABD Başkanlık seçimleri sürecinde gözlemlenen yanlış bilgi anlatıları, seçim güvenliği ve demokratik temsil meselelerinin ABD’de uzun süredir devam eden tartışmalarıyla süreklilik göstermektedir. Özellikle Kriz Anlatısı, 2000 seçimlerinden bu yana süregelen “seçim bütünlüğü” ve “güvenlik” kaygılarını, dijitalleşen bilgi ekosisteminde yeni araçlarla pekiştirmiştir. Yanlış bilginin “demokratik süreçleri baltalayan bir salgın” olduğu söylemi, seçim yasalarında yapılan düzenlemeleri ve oy verme süreçlerine dair yeni güvenlik protokollerini meşrulaştırmak için kullanılmıştır. Özellikle oy verme makineleri ve posta yoluyla kullanılan oylar etrafında dolaşan dezenformasyon, bu anlatıyı güçlendiren önemli bir unsur hâline gelmiştir. Seçimlere müdahale riski, yabancı aktörlerin dezenformasyon kampanyaları ve seçim sistemine yönelik kamu güvensizliği, Kriz Anlatısının söylemsel etkisini pekiştirmiştir.

Öte yandan, Hezeyan Anlatısı, Cumhuriyetçi Parti’nin bazı aktörleri tarafından seçim güvenliği önlemlerine yönelik bir eleştiri aracı olarak yeniden üretilmiştir. 2016 ve 2020 seçimlerinde sıkça tartışılan seçmen bastırma uygulamaları ve regülasyon karşıtı söylemlerle süreklilik arz eden bu anlatı, 2024 seçimlerinde yanlış bilgiye yönelik düzenlemelere karşı daha organize bir söylemle yeniden inşa edilmiştir. Bu çerçevede, düzenleyici müdahaleler seçmen bastırma (voter suppression) girişimi olarak sunulmuş; seçim güvenliğine yönelik önlemler, ifade özgürlüğüne ve demokratik katılıma yönelik bir tehdit şeklinde çerçevelenmiştir. Devlet müdahalelerine karşı “özgürlük” vurgusu, bu anlatının temel argümanını oluşturmuştur.

İki Tarafı Keskin Kılıç Anlatısı ise, yapay zekâ destekli dezenformasyonun seçim kampanyalarında yeni ve etkili bir unsur olarak devreye girmesiyle belirginleşmiştir. Hem Demokrat hem de Cumhuriyetçi aktörler arasında, bu anlatı etik kurallar ve teknolojik yenilikler arasında nasıl bir denge kurulması gerektiğine yönelik tartışmalarla dile

getirilmiştir. Önceki seçimlerde öne çıkmayan bir teknolojik etik tartışmasını merkeze alarak, seçim sürecinde hem riskleri hem de fırsatları aynı anda tartışan yeni bir söylemsel alan yaratmıştır. Ancak, bu anlatı çoğunlukla sınırlı düzenleme önerileriyle veya bekle-gör tutumuyla sonuçlanmıştır.

PASA'nın sunduğu eleştirel çözümleme kapasitesi, yalnızca mevcut baskın anlatıları açığa çıkarmakla sınırlı değildir. Aynı zamanda, bu anlatılara meydan okuyan ve alternatif bilgi rejimleri kurmayı hedefleyen karşı anlatılar geliştirme olanağı da sunar. Örneğin, Kriz Anlatısının teknokratik ve yukarıdan aşağıya çözümlerine karşı, toplumsal katılımı önceleyen, yerel bilgi üretim mekanizmalarını güçlendiren, daha demokratik ve kapsayıcı bilgi doğrulama süreçleri önerilebilir. Bu, yanlış bilgiyle mücadeleyi yalnızca uzmanlara bırakmak yerine, yurttaşların aktif katılımını teşvik eden bir modelin geliştirilmesi anlamına gelir. Hezeyan Anlatısının ifade özgürlüğünü mutlaklaştıran söylemine karşı ise, ifade özgürlüğü ile kamusal çıkar arasındaki dengeyi gözetken, sorumluluk ilkesini vurgulayan anlatılar geliştirilebilir. Bu, yanlış bilginin serbest dolaşımını yalnızca bireysel haklar bağlamında değil, kolektif etkileri dikkate alan bir etik çerçeveye tartışmayı gerektirir. İki Tarafı Keskin Kılıç Anlatısına ise, teknoloji ve etik arasındaki denge söyleminin ötesine geçerek, hangi durumlarda eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin nasıl derinleştiğini somutlaştıran ve bu sorunlara yönelik daha net politika önerileri geliştiren anlatılar eklenilebilir.

Bu karşı anlatılar, yalnızca söylemsel düzeyde değil, aynı zamanda demokratik siyasal alanın yeniden kuruluşuna katkıda bulunacak normatif ve politik yönelimler de önerebilir. PASA'nın eleştirel işlevi, tam da bu alternatif anlatıları görünür ve tartışılabilir kılma kapasitesinden kaynaklanır. Bu, örneğin Kriz anlatısının ABD seçim sürecinde seçim yasalarında yapılan değişikliklerle nasıl ilişkili olduğu ya da Hezeyan anlatısının hangi aktörlerce, hangi siyasal stratejilerle yeniden üretildiğinin somutlaştırılması anlamına gelecektir.

Yanlış bilginin söylemsel inşası, seçim süreçlerinin yalnızca teknik yönetim meselesi olmadığını; aynı zamanda demokratik normların, toplumsal değerlerin ve güç ilişkilerinin yeniden tanımlandığı bir alan olduğunu göstermektedir. Kriz anlatısı, seçim güvenliğini teknokratik otoritelerce sağlanması gereken bir uzmanlık alanı olarak yeniden kurgularken; Hezeyan anlatısı, seçim süreçlerini kamusal müzakereye açık ve çoğulcu bir alan olarak yeniden tanımlamaya çalışmaktadır. İki Tarafı Keskin Kılıç anlatısı ise, bu iki yaklaşım arasında daha dengeleyici bir pozisyon almayı önermekte; ancak hangi durumlarda hangi önceliğin öne çıkarılması gerektiği konusunda çoğu zaman belirsizliğini korumaktadır.

Dolayısıyla, yanlış bilgi anlatıları, seçim sürecinde hangi seslerin meşru kabul edileceğini, hangi aktörlerin güvenilir bilgi sağlayıcı olarak konumlandırılacağını ve hangi müdahale biçimlerinin etik ve demokratik olarak kabul edilebilir olduğunu belirleyen söylemsel sınırları çizmektedir. Bu sınırlar, yalnızca bilgi akışını değil; aynı zamanda yurttaşlık kavrayışlarını ve kamusal alanın nasıl işleyeceğini de şekillendirmektedir.

Bu çalışma, PASA'nın sunduğu eleştirel araçlarla yanlış bilgi söylemlerinin ABD seçim süreci bağlamında nasıl üretildiğini ve işlediğini anlamaya dönük bir çaba olmuştur. Ancak elde edilen bulgular, çalışmanın sınırlılıkları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Gelecek araştırmalarda, analiz kapsamının daha geniş medya içeriklerini ve farklı politik aktörleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekmektedir. Özellikle sosyal medya platformları ve seçim kampanyaları gibi doğrudan kamuoyu ile etkileşim halinde olan mecraların söylemsel inşasının incelenmesi, PASA'nın eleştirel potansiyelini daha görünür kılacaktır. Bu çalışmada analiz edilen verilerin, yarı-akademik metinler ve düşünce kuruluşu raporlarıyla sınırlı olması, söylemsel çeşitliliği belirli bir epistemik topluluğun üretimlerine odaklanmıştır. Bu sınırlama, PASA yönteminin politika yapım süreçlerinde etkili olan bilgi kaynaklarını inceleme amacına dayanmakla birlikte, kamusal söylemin daha geniş mecralardaki üretimlerini kapsam dışı bırakmıştır. Gelecek çalışmalarda, medya organları, siyasal aktörlerin kampanya söylemleri ve sosyal medya platformları gibi alanların analiz edilmesi, seçim sürecinde yanlış bilgi söylemlerinin toplumsal dolaşımını daha bütünlüklü bir şekilde anlamayı mümkün kılacaktır.

Son olarak, yanlış bilgi meselesinin yalnızca bilgi rejimleriyle sınırlı bir tartışma olarak ele alınmaması; aynı zamanda demokratik eşitlik, toplumsal adalet ve yurttaşlık hakları gibi temel siyasal meselelerle ilişkilendirilmesi, hem söylemsel hem de normatif düzeyde daha kapsamlı analizleri zorunlu kılmaktadır. PASA, bu çerçevede yalnızca anlatıların çözümlenmesinde değil, aynı zamanda demokratik siyasal alanın nasıl yeniden kurulacağını tartışmakta da güçlü bir analitik araç olmaya devam etmektedir.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarı, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The author of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the author).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).

KAYNAKÇA

- Acerbi, A. (2018). Cognitive attraction and online misinformation. *Palgrave Communications*, 5, 1-7.
- Adam, D. (2024). Misinformation might sway elections—But not in the way that you think. *Nature*, 630(8018), 807-809. doi:10.1038/d41586-024-01696-z
- Allen, J. ve Rand, D. (2024, 30 Eylül). Combating Misinformation Runs Deeper Than Swatting Away ‘Fake News’. *Scientific American*.
- Bardach, E. (2000). A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving. Washington, D.C.: CQ Press.
- Benkler, Y., Faris, R. ve Roberts, H. (2018). Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics. Oxford University Press.
- Bergmann, E. (2020). Populism and the politics of misinformation. *Safundi*, 21(3), 251–265. <https://doi.org/10.1080/17533171.2020.1783086>
- Brashier, N. M. (2024). Fighting misinformation among the most vulnerable users. *Current Opinion in Psychology*, 57, 101813. doi:10.1016/j.copsyc.2024.101813
- Chesney, R. ve Citron, D. K. (2018, 14 Temmuz). Deep Fakes: A Looming Challenge for Privacy, Democracy, and National Security. *SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY: Social Science Research Network*. doi:10.2139/ssrn.3213954
- Citron, D. ve Chesney, R. (2019). Deep Fakes: A Looming Challenge for Privacy, Democracy, and National Security. *California Law Review*, 107(6), 1753.
- Cobb, R. W. (2006). Agenda setting and the construction of policy problems. *Policy Studies Journal*, 34(4), 523-537.
- Cook, J., Ecker, U. ve Lewandowsky, S. (2015). Misinformation and How to Correct It. Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences içinde (ss. 1-17). *John Wiley & Sons, Ltd*. doi:10.1002/9781118900772.etrds0222
- Cook, J., Ecker, U., ve Lewandowsky, S. (2017). “Beyond misinformation: Understanding and coping with the post-truth era”. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition* 6:353-69.
- Czarniawska, B. (2004). Narratives in Social Science Research. SAGE Publications. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://methods.sagepub.com/book/narratives-in-social-science-research> adresinden erişildi.
- D’Ancona, P. (2017). *Post-truth: The new war on truth and how to fight back*. London: Ebury Press.
- Del Vicario, M., Bessi, A., Zollo, F., ve others. (2016). The spreading of misinformation online. *PNAS*, 113(3), 554-559.
- Dunn, W. N. (1981). *Public Policy Analysis: An Introduction*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Ecker, U., Roozenbeek, J., van der Linden, S., Li Qian, T., John, C., Naomi, O. ve Stephan, L. (2024). Misinformation poses a bigger threat to democracy than you might think. *Nature*. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.nature.com/articles/d41586-024-01587-3> adresinden erişildi.
- Erdogan, E. e Uyan Semerci, P. (2020). Hakikat Sonrası Tartışmalarının Gerçek Olmayan Varsayımlarını Ele Almak: Akıl, Bilim ve Demokrasi Karşıtlığı. *Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4).
- Erdoğan, E. ve Paabort, H. (2024). A More Youth-Centered Policy Development Perspective in NEET Policies. F. Simões ve E. Erdogan (Ed.), NEETs in European rural areas: Individual features, support systems and policy measures içinde (ss. 89-113). *Cham: Springer International Publishing*. doi:10.1007/978-3-031-45679-4_6

- Erdoğan, E., Uyan Semerci, P., Eyolcu Kafalı, B., & Çaytaş, Ş., (2022). *İnfodemi ve Bilgi Düzensizlikleri: Kavramlar, Nedenler ve Çözümler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. London: Edward Arnold, pp. 9-14.
- Fairclough, N. (2013). Critical discourse analysis and critical policy studies. *Critical Policy Studies*, 7, 177-197.
- Farkas, J. and Schou, J. (2018). 'Fake news as a floating signifier: Hegemony, antagonism and the politics of falsehood', *Javnost - The Public*, 25(3), pp. 298-314.
- Fisher, W. R. (1984). Narration as a human communication paradigm: The case of public moral argument. *Communication Monographs*, 51(1), 1-22.
- Flaxman, S., Goel, S. and Rao, J.M. (2016) 'Filter bubbles, echo chambers, and online news consumption', *Public Opinion Quarterly*, 80(S1), pp. 298-320.
- Foucault, M. (1979). Governmentality". *Ideology and Consciousness*, 6, 5-21.
- Gorman, L. ve Levine, D. (2024). The ASD AI Election Security Handbook. German Marshall Fund of the United States. <https://www.gmfus.org/news/asd-ai-election-security-handbook> adresinden erişildi.
- Guess, A., Nagler, J. ve Tucker, J. (2019). Less than you think: Prevalence and predictors of fake news dissemination on Facebook. *Science advances*, 5(1), 4586.
- Guterman, D. (2024, 29 Mayıs). AI and the 2024 Elections. Ash Center. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://ash.harvard.edu/articles/ai-and-the-2024-elections/> adresinden erişildi.
- Habermas, J. (1989). *The structural transformation of the public sphere*. Cambridge: Polity Press.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.
- Hampton, G. (2004). Enhancing Public Participation Through Narrative Analysis. *Policy Sciences*, 37, 261-276.
- Harsin, J. (2015) 'Regimes of posttruth, postpolitics, and attention economies', *Communication, Culture & Critique*, 8(2), pp. 327-333.
- Inserra, D. (2024, 12 Kasım). Misinformation Is Not the Election Boogiemani. CATO Institute. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.cato.org/blog/misinformation-not-election-boogieman> adresinden erişildi.
- Jacobs, K. (2006). Discourse Analysis and its Utility for Urban Policy Research. *Urban Policy and Research*, 24, 39-52.
- Jones, M. D. ve McBeth, M. K. (2010). A Narrative Policy Framework: Clear enough to be wrong? *Policy Studies Journal*, 38(2), 329-353.
- Laclau, E. and Mouffe, C. (1985). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. London: Verso.
- Lewandowsky, S. (2024). Truth and democracy in an era of misinformation. *Science*, 386(6717), doi:10.1126/science.ads5695
- Lewandowsky, S., Ecker, U. K. H., Cook, J., van der Linden, S., Roozenbeek, J. ve Oreskes, N. (2023). Misinformation and the epistemic integrity of democracy. *Current opinion in psychology*, 54, 101711. doi:10.1016/j.copsyc.2023.101711
- Linegar, M., Sinclair, B., Linden, S. van der ve Alvarez, R. M. (2024, 24 Ekim). Prebunking Elections Rumors: Artificial Intelligence Assisted Interventions Increase Confidence in American Elections. *arXiv*. doi:10.48550/arXiv.2410.19202
- Mahadevan, A. (2024). "Election Misinformation Is Rampant. Here's How to Avoid It". Poynter (blog). 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.poynter.org/fact-checking/media-literacy/2024/election-misinformation-is-rampant-heres-how-to-avoid-it/> adresinden erişildi
- Martin, Z., Jackson, D., Trauthig, I. ve Woolley, S. (2024). Political Machines: Understanding the Role of AI in the U.S. 2024 Elections and Beyond. Center for Media Engagement. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://mediaengagement.org/research/generative-ai-elections-and-beyond/> adresinden erişildi.
- McIntyre, L. (2018) *Post-truth*. Cambridge, MA: MIT Press.

- Mesquita, E. B. de, Canes-Wrone, B., Hall, A. B., Lum, K., Martin, G. J. ve Velez, Y. R. (2023). Preparing for Generative AI in the 2024 Election: Recommendations and Best Practices Based on Academic Research. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.gsb.stanford.edu/faculty-research/publications/preparing-generative-ai-2024-election-recommendations-best-practices> adresinden erişildi.
- Mitchell, L., Tuke, J. ve Humphries, M. (2024). Elon Musk has turned X into a globally influential media platform – and there's more to come. The Conversation. 25 Kasım 2024 tarihinde <http://theconversation.com/elon-musk-has-turned-x-into-a-globally-influential-media-platform-and-theres-more-to-come-243377> adresinden erişildi.
- Nelson, K. ve West, D. M. (2024). Foreign influence operations in the 2024 elections. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.brookings.edu/articles/foreign-influence-operations-in-the-2024-elections/> adresinden erişildi.
- Norden, L., Panditharatne, M. ve Harris, D. (2024). Multiple Threats Converge to Heighten Disinformation Risks to 2024 Elections. Brennan Center for Justice. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.brennancenter.org/our-work/analysis-opinion/multiple-threats-converge-heighten-disinformation-risks-2024-elections> adresinden erişildi.
- Pariser, E. (2011) *The filter bubble: What the internet is hiding from you*. New York: Penguin Press.
- Pasquetto, I. V., Lim, G. ve Bradshaw, S. (2024). Misinformed about misinformation: On the polarizing discourse on misinformation and its consequences for the field. Harvard Kennedy School Misinformation Review. doi:10.37016/mr-2020-159
- Pennycook, G. ve Rand, D. G. (2019). Fighting misinformation on social media using crowdsourced judgments of news source quality. *PNAS*, 116(7), 2521-2526.
- Roe, E. (1994). *Narrative policy analysis: Theory and practice*. Duke University Press.
- Stone, D. (1988). *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making*. New York: W.W. Norton & Company.
- Sunstein, C. R. (2001). *Echo Chambers and Internet Culture*. University of Chicago Press.
- Tucker, J., Guess, A., Barbera, P., Vaccari, C., Siegel, A., Sanovich, S., ... Nyhan, B. (2018). Social Media, Political Polarization, and Political Disinformation: A Review of the Scientific Literature. *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.3144139
- Van Bavel, J. J., Harris, E. A., Pärnamets, P., Rathje, S., Doell, K. C. ve Tucker, J. A. (2021). Political Psychology in the Digital (mis)Information age: A Model of News Belief and Sharing. *Social Issues and Policy Review*, 15(1), 84-113. doi:10.1111/sipr.12077
- van der Linden, S. (2024). Disinformation Threatens Global Elections. Psychology Today. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.psychologytoday.com/us/blog/social-dilemmas/202402/disinformation-threatens-global-elections> adresinden erişildi.
- van Dijk, T.A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. London: Sage.
- Vosoughi, S., Roy, D. ve Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science*, 359(6380), 1146-1151. doi:DOI: 10.1126/science.aap9559
- Wardle, C. ve Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making. Council of Europe. 25 Kasım 2024 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/339031969_INFORMATION_DISORDER_Toward_an_interdisciplinary_framework_for_research_and_policy_making_Information_Disorder_Toward_an_interdisciplinary_framework_for_research_and_policy_making adresinden erişildi.
- West, D. M. (2024). How disinformation defined the 2024 election narrative. Brookings Institute. 25 Kasım 2024 tarihinde <https://www.brookings.edu/articles/how-disinformation-defined-the-2024-election-narrative/> adresinden erişildi.
- West, J. D. ve Bergstrom, C. T. (2021). Misinformation in and about science. *PNAS*, 118. 25 Kasım 2024 tarihinde https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1912444117?gad_source=1&gclid=CjwKCAiA0rW6BhAcEiwAQH28li4ShlQgDPnevYBQ6QtcWJ7wAd_wsGbZELseunTFXIQhBFqTpK7v6xoCe1wQAvD_BwE adresinden erişildi.

- Williams, D. (2024a). How Dangerous is Misinformation? Conspicuous Cognition. 25 Kasım 2024 tarihinde https://www.conspicuouscognition.com/p/how-dangerous-is-misinformation?utm_medium=web adresinden erişildi.
- Williams, D. (2024b). “Misinformation Poses a Smaller Threat to Democracy than You Might Think”. Conspicuous Cognition. 07 Haziran 2024. https://www.conspicuouscognition.com/p/misinformation-poses-a-smaller-threat?utm_medium=web.
- Williams, D. (2024c). “The Confused Crusade against Online Misinformation”. Conspicuous Cognition. 25 Kasım 2024 <https://www.conspicuouscognition.com/p/the-confused-crusade-against-online> tarihinde erişildi.
- Wodak, R. (2014). Critical discourse analysis. In The Routledge companion to English studies (pp. 302-316). Routledge.
- World Economic Forum. (2024). Global risks report 2024. 25 Kasım 2024 <https://www.weforum.org/stories/2024/01/global-risks-report-2024> adresinden erişildi.

EK 1: ÇALIŞMADA ANALİZ EDİLEN MAKALELER

Tablo 7. Çalışmada Analiz Edilen Makaleler

Makale İsmi	Yazarlar	Kaynak
Disinformation Threatens Global Elections	Sander van der Linden	Psychology Today
Misinformation poses a bigger threat to democracy than you might think	Ullrich Ecker, Jon Roozenbeek, Sander van der Linden, Tay Li Qian, John Cook, Naomi Oreskes ve Stephan Lewandowsky	Nature
Misinformation and the Epistemic Integrity of Democracy	Stephan Lewandowsky, Ullrich K.H. Ecker, John Cook, Sander Van Der Linden, Jon Roozenbeek, ve Naomi Oreskes	Current Opinion in Psychology
Truth and Democracy in an Era of Misinformation	Stephan Lewandowsky	Science
Prebunking Elections Rumors: Artificial Intelligence Assisted Interventions Increase Confidence in American Elections	Mitchell Linegar, Betsy Sinclair, Sander van der Linden, ve R. Michael Alvarez	arXiv
Combating Misinformation Runs Deeper Than Swatting Away “Fake News”	Jennifer Allen ve David Rand	Scientific American
Fighting Misinformation among the Most Vulnerable Users	Nadia Brashier,	Current Opinion in Psychology
Misinformation about Misinformation: On the Polarizing Discourse on Misinformation and Its Consequences for the Field	Irene Pasquetto, Gabrielle Lim, ve Samantha Bradshaw	Harvard Kennedy School Misinformation Review
Preparing for Generative AI in the 2024 Election: Recommendations and Best Practices Based on Academic Research	Ethan Bueno de Mesquita, Brandice Canes-Wrone, Andrew B. Hall, Kristian Lum, Gregory J. Martin, ve Yamil Ricardo Velez	Stanford Graduate School of Business and the University of Chicago Harris School of Public Policy
Misinformation Might Sway Elections but Not in the Way That You Think	David Adam,	Nature
How disinformation defined the 2024 election narrative	Darrell M. West	Brookings Institute
Foreign Influence Operations in the 2024 Elections	Kurtis Nelson ve Darrell M West	Brookings Institute
Multiple Threats Converge to Heighten Disinformation Risks to 2024 Elections	Lawrence Norden, Mekela Panditharatne, ve David Harris	Brennan Center for Justice
AI and the 2024 Elections	Dana Guterman,	Ash Center
Misinformation Is Not the Election Boogiem	David Inserra	Cato Institute
Election Misinformation Is Rampant. Here: How to Avoid It	Alex Mahadevan	Poynter

Political Machines: Understanding the Role of AI in the U.S. 2024 Elections and Beyond	Zelly Martin, Dean Jackson, Inga Trauthig, ve Samuel Woolley	Center for Media Engagement
The ASD AI Election Security Handbook	Lindsay Gorman ve David Levine	GMF
Elon Musk Has Turned X into a Globally Influential Media Platform and There More to Come	Lewis Mitchell, Jono Tuke, ve Melissa Humphries	The Conversation
How Dangerous Is Misinformation?	Dan Williams,	Conspicuous Cognition
Misinformation Poses a Smaller Threat to Democracy than You Might Think	Dan Williams,	Conspicuous Cognition
The Confused Crusade against Online Misinformation	Dan Williams,	Conspicuous Cognition